

JAKAMISTALOUTEEN PERUSTUVAN LIIKEIDEAN KEHITTÄMINEN

TEKIJÄ: Harri Kinnunen

Koulutusala Tekniikan ja liikenteen ala			
Koulutusohjelma Ympäristötekniikan koulutusohjelma			
Työn tekijä Harri Kinnunen			
Työn nimi Jakamistalouteen perustuvan liikeidean kehittäminen			
Päiväys	3.2.2017	Sivumäärä/Liitteet	43/28
Ohjaajat Lehtori Teemu Räsänen ja yliopettaja Merja Tolvanen			
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Harri Kinnunen			
Tiivistelmä			
<p>Jakamistalous on tuore ilmiö ja liike, missä suositetaan yhteistä ja yhteisöllistä kuluttamista, käyttöä ja tuotantoa. Jakamistalous liikkeenä kasvaa maailmalla, muuttaen perustavanlaatuisia rakenteitamme yhteiskunnissa, taloudessa ja lainsäädännössä. Jakamistalous tarjoaa ihmisille mahdollisuuden kuluttaa kestävästi ja vastuullisesti, luopumatta jo saavutetusta hyvinvoinnin tasosta. Viestintäteknologian kehitys on mahdollistanut jakamistalouden nopean kehittymisen sekä palvelu- ja liiketoimintamallien monipuolisuuden. Työn tärkeimpänä tavoitteena oli konseptoida uusi jakamis- ja kiertotalouteen pohjaava yritysidea ja laatia sille liiketoimintasuunnitelma. Liiketoimintasuunnitelman on tarkoitus mahdollistaa yritystoiminnan käynnistäminen ja rahoituksen hakeminen tulevaisuudessa.</p> <p>Työssä perehdyttiin lähdemateriaalien avulla siihen, mitä pitää ottaa huomioon, kun perustetaan uusi yritys Suomessa ja lisäksi tarkasteltiin yrityksen kehittämisvaiheessa mahdollisesti hyödynnettäviä tukitoimia. Työssä tutustuttiin lähemmin osakeyhtiöön yritysmuotona. Lisäksi perehdyttiin omistamisen ja kuluttamisen kulttuuriin, sekä niihin vaihtoehtoihin ja mahdollisuuksiin, joita jakamistalous voi tarjota kulutustottumusten muutoksessa. Työssä tarkasteltiin myös jakamistalouden aiheuttamia mahdollisia positiivisia ja negatiivisia ympäristövaikutuksia ja -kuormia.</p> <p>Työn pohjalta voidaan todeta, että jakamistalous on voimakkaasti kasvava talouden muoto, jolla on sekä taloudellisia, sosiaalisia, että ympäristöllisiä vaikutuksia. Jakamistalouden ympäristövaikutuksista on mahdollista tehdä yksityiskohtaista yhteenvetoa sen vaikeasti havaittavien epäsuorien vaikutusten vuoksi. Jakamistalouden kokonaisvaikutuksia ympäristöön voidaan kuitenkin pitää positiivisina.</p> <p>Teoriaosuuden materiaaleja on hyödynnetty laadittaessa liiketoimintasuunnitelmaa ja konseptoitaessa ideaa. Työn tuloksena yritysidea kehittyi liikeideaksi ja laaditun liiketoimintasuunnitelman pohjalta on mahdollista käynnistää uutta yritystoimintaa. Liikeidea on esitetty opinnäytetyön lopussa ja liiketoimintasuunnitelma on salaisena liitteenä osa opinnäytetyötä.</p>			
Avainsanat Jakamistalous, kiertotalous, yhteiskulutus, ekotehokkuus, yrittäminen, osakeyhtiö			

Field of Study Technology, Communication and Transport			
Degree Programme Degree Programme in Environmental Technology			
Authoryritt Kinnunen, Harri			
Title of Thesis Developing a Business Idea in the field of Sharing Economy			
Date	3 February 2017	Pages/Appendices	43/28
Supervisors Mr. Teemu Räsänen, Lecturer, Mrs. Merja Tolvanen, Principal Lecturer			
Client Organisation /Partners Mr. Harri Kinnunen			
<p>Abstract</p> <p>Sharing economy is a new phenomenon and movement that favors common and communal consumption, use and production of goods. Sharing economy grows globally, changing the fundamental structures within society, economy and legislation. Sharing economy provides people with an opportunity to consume sustainably and responsibly, without having to depart from welfare already achieved. The development of communication technology has been a requirement for the fast development of sharing economy, which has enabled the diversity for sharing economy business models.</p> <p>The need for this thesis was discovered by the author himself. The main aim of this thesis was to create a new business idea to operate in the field of sharing economy and establish a business plan. The business plan is meant to assist in raising funds and starting a business in the future.</p> <p>The measures to start a business in Finland were examined, as well as the available financial and economic support. In addition, the limited liability company as a business entity was studied. Firstly, the culture of consumption and possession was familiarized with. Secondly, the options and possibilities that sharing economy can provide to people's consumption habits were studied. In addition, the possible positive and negative environmental impacts of sharing economy were examined. The theories studied in this thesis were utilized when creating the business plan and concepting the idea.</p> <p>As a result of this thesis, it can be stated that sharing economy is a rapidly growing form in economy that has not only financial but also social and environmental effects. It is impossible to make a catch-all summary of the environmental effects of sharing economy on the account of the many indirect effects. However, its overall effects on the environment can be considered positive. As a result of writing this thesis, the idea became applicable, and by following the business plan, a new business can be started. The business idea is introduced at the end of this thesis.</p>			
<p>Keywords Sharing economy, circular economy, collaborative consumption, eco-efficiency, entrepreneurship, limited company</p>			

ESIPUHE

Haluan ensimmäiseksi antaa kiitoksen opettajilleni Merja Tolvaselle ja Teemu Räsäselle, jotka ennakkoluulottomasti kannustivat minua tämän opinnäytetyön tekemiseen ja mahdollistivat sen toteuttamisen. Kiitos heille myös edellisistä vuosista, jolloin olen saanut nauttia korkeatasoisesta ja innostavasta opetuksesta.

Toiseksi haluan kiittää ystäviäni ja kollegoitani Tapio Moisalaa ja Teemu Jänttiä, keiden kanssa on ollut suunnaton ilo opiskella näinä viime vuosina, ja joiden kanssa käydyistä keskusteluista myös tässä työssä esiintyvä liikeidea on saanut paljon sisältöä.

Viimeiseksi haluan kiittää perhettäni. Vaimoani, joka on antanut minulle ehtymättömän tukensa läpi opintojen ja erityisesti tämän projektin ajan, sekä lapsiani Ainia ja Leeviä, jotka antavat minulle syyn ja voiman tehdä töitä paremman tulevaisuuden puolesta.

Projektin aikana olen käynyt lukuisia keskusteluja kavereiden, ystävien, perheenjäsenten, yrittäjien ja muiden liike-elämän ammattilaisten kanssa, jotka kaikki ovat osaltaan muokanneet lopputulosta paremmaksi. Juho ja Lempi Pitkäsen rahasto mahdollisti minulle paremman keskittymisen opinnäytetyön kirjoittamiseen myöntämänsä apurahan ansiosta. Syvä kiitos kuuluu myös kaikille heille.

Ja kiitos myös sinulle, kun valitsit luettavaksi työni. Ennen aloitusta haluaisin tarjota vielä seuraavan sitaatin:

”Meistä itsestämme tuntuu, että tekomme ovat vain pisara meressä. Mutta ilman tuota pisaraa meri olisi pienempi.” – Äiti Teresa

Kuopiossa 18. tammikuuta 2017

Harri Kinnunen

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO.....	6
2	OMISTAMISEN JA KULUTTAMISEN KULTTUURIEN KEHITYS.....	8
2.1	Syitä omistus- ja kulutuskulttuurien muutokselle.....	10
2.2	Jakamistalous.....	12
2.3	Jakamistalouden ja kulutuskulttuurin muutoksen seuraukset.....	14
3	JAKAMISTALouden YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET.....	16
3.1	Suorat ympäristöhyödyt.....	16
3.2	Epäsuorat ympäristöhyödyt.....	17
3.3	Negatiiviset ympäristövaikutukset.....	18
3.4	Ekotehokkuus.....	18
3.5	Yhteenveto jakamistalouden ympäristövaikutuksista.....	20
4	JAKAMISTALouden LIIKETOIMINTAMAHDOLLISUUDET.....	22
5	UUDEN LIIKETOIMINNAN KÄYNNISTÄMISTOIMET.....	27
5.1	Yrityksen perustamisen vaiheet ja vaadittavat asiakirjat.....	28
5.2	Osakeyhtiö yhtiömuotona.....	33
5.3	Uuden yrityksen kehittäminen ja tukiverkostot.....	34
6	KEHITETTY LIIKETOIMINTAIDEA.....	36
6.1	Liikeidea.....	37
6.2	Yrityksen arvoperusta ja visio.....	38
7	YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET.....	39
	LÄHTEET.....	40

1 JOHDANTO

Millainen on sinun suhteesi omistamiseen? Eroaako se esimerkiksi vanhemmistasi tai isovanhemmistasi? Millainen on ylipäättään hyvä tavarasuhte? Onko se keskittymistä vähään ja hyvään; tarpeellisten esineiden valitsemista niin, ettei tarvitse muuta; kertakäyttötavotteiden ja huvikseen ostamisen välttämistä (Ojala 2009, 5). Onko olemassa oikeaa tapaa kuluttaa ja miten nämä eri vaihtoehdot vaikuttavat meihin ja ympäristöömme? Jakamis- ja kiertotalous ovat tuoreita ilmiöitä, jotka talouskasvu ja luonnonvarojen väheneminen ovat synnyttäneet. Ne ovat yhdistelmiä ikiaikaisia yhteisöllisiä toimintatapoja, sekä nykyteknologian mahdollistamia moderneja yhteydenpidon muotoja (Lahti ja Selosmaa 2013, 13). Jakamistaloudessa toimivat ihmiset mieluummin maksavat käyttöoikeudesta kuin ostavat omaksi.

Viime vuosisadalta alkanut ylikulutus on ajanut maailman tilanteeseen, jossa käytämme luonnonvaroja yli sen uusiutumiskyvyn. Kasvuun ja kulutukseen perustuva talousjärjestelmämme on aiheuttanut sen, että noin viidennes maailman ihmisistä kuluttaa jo noin neljä viidennestä maapallon luonnonvaroista (Koski 2008, 99). Luonnonvarojen kulutusta onkin vähennettävä huomattavasti, jos haluamme turvata tuleville sukupolville yhtenäiset mahdollisuudet toteuttaa itseään kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Miten pääsisimme vain suhteellisesta päästöjen vähentämisestä niiden todelliseen vähentämiseen menettämättä jo luotua hyvinvoinnin tasoa? Kielloilla ja käskyilläkin on omat rajansa, eikä resurssitehokkuuden lisääminenkään näytä riittävän estämään ympäristöpäästöjen kasvua. Olisiko kuitenkin mahdollista alentaa päästöjämme, säilyttää nykyinen hyvinvointitasomme ja mahdollisesti myös lisätä samalla taloudellista tasavertaisuutta? Näihin asioihin jakamis- ja kiertotaloudesta saattaa löytyä tulevaisuudessa ratkaisu, joka tarjoaa rinnakkaisen vastauksen pureutumalla teknisiä ratkaisuja syvemmälle. (Lahti ja Selosmaa 2013, 7–8.)

Nämä rinnakkaiset toimintatavat antavat mahdollisuuden muuttaa yhteiskunnan rakenteita, jotka ylläpitävät luonnonvarojen kestäväntä käyttöä, suuntaan missä ympäristö otetaan huomioon yhteiskunnan kaikilla eri tasoilla. Muutos ihmisten toimintatavoissa voi alkaa hyvinkin vaatimattomalta tasolta. Vaikka oma panos on pieni, se on silti olemassa. Kuten Massa ja Ahonen toteavat teoksesaan Arkielämän ympäristöpolitiikka (2006, 92):

Merkityksellisyyden tunne saavutetaan kokonaisvaltaisen kokemusmaailman kautta. Kun syy-seuraus suhteet nähdään toisiinsa kytkeytyneinä, on mahdollista ajatella, että omallakin toiminnalla on vaikutusta. Pienikin teko globaalissa verkostossa voi sätää liikkeelle muutoksen oikeaan suuntaan.

Lahden ja Selosmaan mukaan (2013, 16) ihmisten halu irrottautua globaaleista jättiyrityksistä on osaltaan lisännyt jakamistalouden suosiota. Ihmisille on mielekästä toimia tavallista enemmän vertaistensa kanssa ja toimia samalla yhteisöllisesti. Jakamistalous tasapainottaa muita toimintatapoja enemmän yksilöllisiä tarpeita yhteisöjen ja planeetan tarpeisiin. Nykyään saattaa myös törmätä termiin ”moderni jakamistalous”, joka antaa käyttöoikeuden, mutta ei pakota sosiaalisuuteen. Moderni

jakamistalous onkin hyvä välimuoto ihmisille, jotka haluavat irrottautua perinteisistä toimintamalleista, mutta silti välttää suoraa kosketusta muihin kuluttajiin.

Käyttämättömänä olevat käyttötavarat ja muut hyödykkeet kertovat ylikapasiteetista ja joutilaista resursseista. Niitä voivat olla harvoin käytettävät harrastusvälineet, kerran käytetyt juhlavaatteet, tyhjillään olevat toimistotilat ja erilaisissa maksullisissa varastotiloissa säilytettävät tavarat, ”joita voidaan joskus vielä tarvita”. Tavara voi myös olla hankittu vain hetkelliseen tarpeeseen, kuten jokin tietty työkalu tai lastenvaatteet. Muutaman minuutin käyttöä varten ostettu tavara ei ole rationaalinen ratkaisu. Loppujen lopuksi ihmiset tarvitsevat kuitenkin tuotteista sen käyttötarkoituksen, eivät itse tuotetta. Kuten Harri Paloheimo kiteytti Ylen Radio Suomen haastattelussa (2016-12-10) ”meillä ei ole aikaa tai resursseja hukattavaksi”, on syy miksi asioita on aika alkaa tehdä uudella tavalla paremman tulevaisuuden vuoksi.

Tämän työn päätavoitteena on luoda uudelle yritysideallemme liiketoimintasuunnitelma, joka mahdollistaa yritystoiminnan käynnistämisen sekä rahoituksen hakemisen. Työssä perehdytään uuden yrityksen perustamisessa vaadittaviin toimenpiteisiin ja asiakirjoihin sekä tutustutaan lähemmin osakeyhtiöön yritysmuotona. Yrityksen ideana on tarjota ihmisille käyttöoikeutta omistamisen sijaan, joten työssä perehdytään omistamisen ja kuluttamisen kulttuuriin ja niihin vaikuttaneisiin jakamis- ja kiertotalouden ilmiöihin maailmassa. Työssä avataan myös muita kestävän kehityksen piirissä olevia ympäristöä suojelevia ilmiöitä ja käsitteitä sekä tarkastellaan jakamistalouden aiheuttamia suoria ja epäsuoria ympäristöhyötyjä- ja haittoja. Käsitellyt asiat tulevat mahdollisesti vahvistamaan uskoa yritysidean toimivuudesta sekä auttavat osaltaan liikeidean konseptin luomisessa ja mahdollisten tukiverkoston löytymisessä. Työ tehdään kirjallisuustutkimuksena lukemalla

2 OMISTAMISEN JA KULUTTAMISEN KULTTUURIEN KEHITYS

Uskonnoilla on aina ollut suuri vaikutus ihmisten perusarvoihin läpi historian. Ne ovat määritelleet ja kertoneet ihmisille mitä on hyvä elämä ja kuinka se saavutetaan. Mikä on oikein ja mikä väärin. Uskontojen hengellisyyttä korostavat ja maallisuudesta pois pyrkivät arvot, ovat myös osaltaan vaikuttaneet ihmisen tavarasuhteeseen. Ojala kirjoittaakin teoksessaan Irti Tavarasta (2009, 229) uskontojen asenteista kuluttamiseen näin:

Kulutuksen vähentäminen tai kohtuullisuus kuuluu useimpiin uskontoihin, ja siksi sitä voi perustella uskonnollisin syin. Uskonnoissa korostuu pyrintö maallisuudesta hengellisyyteen. Maallisen nähdään häiritsevän uskonnon harjoittamista, vievän ajatukset väärille raiteille. Kunnan uskovaisen pitää elää "jumalasuhteelleen", ei ajatella itseään, ei haalia omaisuutta eikä tavoitella tavaraa. Tästä seuraa kohtuuden vaatimus, tai ajatus hylätä kaikki.

Kristinuskon osalta voidaan ainakin todeta, että kohtuullisuuden opeista on lipsuttu. Vaatimattomuutta ei ole vaadittu kirkon puolesta, eivätkä papit tai seurakunnat itsekään ole kaihtaneet maallista koreutta. Ylipäätään uskonnot ovat niin maallistuneita, ettei niiden varaan voi jättää tavarankulutuksen vähentämistä. Muutamia uskonnollisia ryhmittymiä sentään on, jotka ovat pysyneet näiden perusarvojen äärellä. Yhdysvaltain Keski-Lännessä on uskontoryhmä amishien keskittymä, jotka ovat ehkä tiukimpiä uskonnollisia kulutuskriitikoita. Amishit eivät käytä nykyteknologiaa, kuten autoja, eivätkä hyväksy sähköä. Suomessa tällaista nykyteknologiasta kieltäytymistä noudattavat lestadiolaiset, jotka kieltäytyvät televisiosta. (Ojala 2009, 230)

Myös haastattelemani Imatran seurakunta pastori (Kajan 2017-06-01) oli Ojalan kirjoitusten kanssa samoilla linjoilla todeten kristinuskon opetusten keskittyvän hengellisyyden korostamiseen maallisuuden sijaan. Kristinuskon uudistaja Martin Luther joutui vastaamaan aikanaan myös näihin perustavanlaatuisiin kysymyksiin vauraudesta luodessaan uutta protestanttista luterilaista kirkkokuntaa. Kajanin mukaan myös Luther muistutti, ettei vaurautta sinänsä tulisi paheksua, mutta sille annettuun asemaan tulisi kuitenkin kiinnittää huomiota. Vaurautta sinänsä ei tulisi pitää itseisarvona, vaan se tulisi ottaa Jumalan lahjana, mistä voi jakaa muille. Kajan muistuttaa vielä kirkon asemasta Suomessa todeten sen olevan yksi suurimmista työnantajista, jolla olisi mahdollisuus toteuttaa opetuksiin paremmin myös sisältä käsin ja vaikuttaa näin yhteiskunnan asenteisiin koskien kuluttamista, säästäväisyyttä ja kohtuutta. Se vaatisi kuitenkin paljon suurempaa tahtotilaa kuin mitä tällä hetkellä kirkon sisältä löytyy.

Kyläyhteisöt ennen kaupungistumista ja laajaa poismuuttoa maaseudulta, olivat elinvoimaisia paikkoja, mitkä toimivat vahvasti yhteisöllisyyden hengessä. Yhteisöllisyys ja jakamisen kulttuuri saattoivat jopa olla edellytys selviytymiselle. Ihmisten pysyessä paikoillaan koko elinikänsä vahvojen ihmisuhteiden ja luottamuksen luominen oli mahdollista. Kaupungistumisen myötä ihmisistä tuli yksilöllisempiä ja eristäytyneempiä menettäen näin maaseudulta tutun yhteisöllisyyden ja siihen liittyneen

jakamisen kulttuurin. Nyt on kuitenkin heräämässä uusi jakamisen kulttuuri viestintäteknologian ansiosta tiiviisti asutuissa kaupungeissa, joissa on huomattu jakamisen ja yhteiskäytön tuomat hyödyt. Internetin ja matkapuhelinten myötä ihmisten on helppo olla yhteyksissä toisiinsa ja kehittää uutta yhteisöllisyyttä ennennäkemättömällä tavalla. Jakamisen uusi tuleminen vahvistaa vanhaa arvomaailmamme, jota kaikki ovat opetelleet lapsena kotona ja tarhassa, missä lelujen ja asioiden jakaminen muiden kanssa oli normaalia. Harmiksemme nämä opit tuntuvat katoavan matkalla työelämään, kun kovat arvot ja kilpailu ottavat vallan. (Lahti ja Selosmaa 2013, 45.)

Ihmiset ovat alkaneet ryhmittyä muiden samanmielisten kanssa vaihtoehtoisen kuluttamisen yhteisöiksi, jotka nekin ovat usein luonteeltaan uskonnollisia. Ihmisillä on luontainen tarve elää ryhmissä ja tuntea kuuluvansa joukkoon. Yhteisten arvojen jakaminen ja yhdessä toimiminen synnyttää usein samanmielisten keskuudessa ismejä ja suuntauksia, joihin uskotaan yhdessä ryhmänä. Uskoa vahvistetaan ja sitä levitetään perustamalla sen pohjalle yhteisö, järjestö tai ainakin nettisivusto. (Ojala 2009, 230)

Tällaisia yhteisöjä, joissa on jopa irtaannuttu fyysisesti yhteiskunnan verkostosta ja rakennettu puitteet ravinnon kasvattamiseen, energian tuottamiseen sekä hyödykkeiden valmistamiseen, on perustettu jo monissa maissa. Näistä niin kutsutuista ”ekokylistä” monet ovat järjestäytyneet omaksi verkostokseen nimeltä The Global Ecovillage Network, jonka sisällä jaetaan tietoutta, järjestetään tapahtumia ja koulutusta sekä vierailuja toisiin ekokylisiin (Gen.ecovillage.org). Suomalaisille tällainen erottautuminen yhteiskunnan verkostosta on monelle tuttua mökkikulttuurimme ansiosta, missä monet asiat tuotetaan ja tehdään edelleen omavaraisesti. Ympäristöpsykologiset tutkimukset ovat osoittaneet, että ihmisen psyykinen ja fyysinen hyvinvointi lisääntyy luontoympäristössä ja sillä on ihmiseen nopeasti kehittyvä myönteinen vaikutus (Heiskanen ja Kailo 2006, 5). Kaikkien ihmisten asuttaminen tällaisiin irrallaan oleviin ekoyhteisöihin ei kuitenkaan ole mahdollista, ja fiksuimmat ekoilijat ymmärtävät, että koska suurimmat ympäristöhaitat muodostuvat tiheään asutuissa kaupungeissa tai niiden takia, on tehokkaiden teknisten verkostojen ja kestävien toimintamallien sinne luonti avaintekijä ympäristön pelastumiselle.

Keskustelu ympäristöasioista kiihtyi 1960–1970-lukujen vaihteessa maailmalla sekä Suomessa sen mukana, jolloin myös kasvoi ajatus yksittäisen ihmisen mahdollisuuksista vaikuttaa ympäristöongelmiin oman kulutuksen kautta. Aikaisempi kiinnostuneisuus luonnonsuojeluun, ympäristön saastumiseen ja sen terveysvaikutuksiin sai nyt lisäksi huomiota ihmisten elämäntavoista ja niiden vaikutuksista ympäristöön. Luonnonvarojen ehtymistä alettiin pelätä ja yhteiskunnallisia ympäristöliikkeitä alkoi syntyä. Ympäristöliikkeiden sanoma painottui suurelta osin arkisiin kulutusvalintoihin, jolloin vihreästä kulutuksesta alkoi tulla kaikkien tuntema käsite. Enää metsän keskellä asuva mieltään osoittava villapaitainen risuparta ei ollut vihreän kuluttajan arkkityyppi Suomessa, vaan vihreä elämäntapa alkoi pikkuhiljaa tulla hyväksytyksi yhteiskunnassamme. (Massa ja Ahonen 2006, 76.)

Vihreän kuluttajan voi kapeasti määritellä ympäristönäkökohdat huomioon ottavana ostopäätöksiä tekävänä kuluttajana. Vihreä kuluttaja voi myös olla yhteiskunnallisesti aktiivinen toimija, joka yrittää

vaikuttaa yhteiskuntaan vaatimalla ympäristöä säästävempiä vaihtoehtoja tuottajilta tai boikotoimalla tiettyjä tuotteita. Taloustieteessä suositaan käsitettä vihreä kulutus, kun taas kasvatustieteessä käytetään ympäristövastuullisuus termiä. Näiden merkitystä kuitenkin pidetään samana. Rinnakkain vihreän kuluttamisen ja ympäristövastuullisen kanssa käytetään myös käsitteitä ympäristötietoinen ja vihreä elämäntapa. Käytetyn käsitteen valinnassa voi olla syynä sen käyttötarkoitus, koska vihreyttä vierastetaan sen tuoman poliittisen latauksen vuoksi, mutta ympäristövastuullisuutta ihannoidaan. (Massa ja Ahonen 2006, 73.)

Viimeistään 1980-luvun loppupuolella ympäristöystävällisempi kuluttaminen muodostui helpommaksi, kun uudet valtiolliset tahot ja kansainväliset järjestöt, kuten Yhdistyneet kansakunnat, Euroopan yhteisö ja Euroopan unioni, kiinnostuivat ympäristöä säästävistä toimintatavoista. Esimerkiksi vuonna 1987 YK:n alullepanemassa Bruntlandin komission raportissa määriteltiin kestävän kehityksen periaatteet sekä vaadittiin kulutuksen laadullista muutosta kestävämpään suuntaan. Samana vuonna Rio de Janeiron ympäristökokouksessa ympäristöjärjestöt esittivät, että länsimaisten kulutusmallien on muututtava, että maailmassa on mahdollista toteuttaa uskottavaa ympäristöpolitiikkaa. Tapausten johdosta markkinoille alkoi virrata vähemmän energiaa kuluttavia ja ympäristöä kuormittavia hyödykkeitä. Ympäristöystävällisyyden markkinointi alkoi kiinnostaa tuotteiden valmistajia ja vihreästä kulutuksesta tuli jopa muotia. (Massa ja Ahonen 2006, 76.)

2.1 Syitä omistus- ja kulutuskulttuurien muutokselle

Yhtenä syynä viimevuosisadalla alkaneeseen ylikulutukseen voidaan pitää kasvavaan kulutukseen perustuvaa talousjärjestelmäämme, joka on aiheuttanut sen, että yrityksissä tuotettujen tavaroiden lyhyt käyttöikä on monien ammattisuunnittelijoiden työn keskeinen lähtökohta. Kanadalainen vapaa tutkija ja kirjoittaja Giles Slade esitti, että tavaroiden suunniteltu vanheneminen keksittiin 1930-luvun pula-aikana. Ihmiset ovat alkaneet suhtautua tähän tavaroiden nopeaan rikkoontumiseen ja poisheittoon luonnonilmiönä, jolle ei voi mitään, ja joiden korjaaminen on usein kohtuuttoman kallista, hidasta tai jopa mahdotonta. (Tammilehti 2008, 93.)

Osasyynä tuotteiden korjaamisen vähenemiseen on kuitenkin myös nopea tekniikan kehittyminen, joka tekee tuotteista muutamassa vuodessa vanhentuneita. Muutamakaan vuoden vanhaa tuotetta ei välttämättä ole järkevää korjata, jos se et enää korjattunakaan tue sen hetkisiä toimintaverkkoja. Maailma kuitenkin kehittyy eri vauhtia ja yleensä myös vanhalle tekniikalle löytyy käyttäjiä muualta maailmasta. Toki saastuttaville ja ympäristöä turhaan kuormittaville tekniikoille ei tulisi antaa lisää käyttöikä, vaikka niille löytyisikin käyttäjiä.

Kaikkialla vastaantuleva kaupallisuus on läpitunkevaa. Mainokset, tarjouskampanjat ja mielikuvat tuotteilla saavutettavasta onnesta ovat ajaneet ihmiset kilpailemaan rahan tuomista statussymboleista tai sen merkeistä. Moni on alkanut kuitenkin väsyä kapitalismin ja kuluttamisen mukanaan tuomiin pinnallisiin arvoihin. Ihmiset ovatkin alkaneet kääntää selkäänsä tavaramaailmaan perustuvaan käyttäytymiseen ja alkaneet hakea itselle ja ympäristölle tuhoisien elintapojen tilalle enemmän sisältöä tarjoavia ja ympäristöä samalla vähemmän haittaavia toimintatapoja. (Ojala 2009, 238–240.)

Markkinointiviestinnän perustuessa omistamisen etujen korostamiseen, usein piiloon jää mahdolliset riskitekijät ja haittavaikutukset. Kuluttamiseen kannustetaan velan ottoa kaihtamatta, vaikka hankittujen tuotteiden ylläpito, takaisinmaksu ja muut riskit voivat aiheuttaa asiakkaalle hankaluuksia. Omistaminen sitoo meitä sekä fyysisesti paikoilleen, että resurssiemme kautta, mikä voi rajoittaa meitä ehkä jopa enemmän, kuin mitä omistamisen kautta hankittu luultu vapaus meille itsessään tuo. (Lahti ja Selosmaa 2013, 152.)

Ihmisillä on omanlaatuinen halu tuntea itsensä paremmaksi kuin muut. Tämä itsekkyyden halu ohjaa toimintaamme enemmän kuin yhteisöllisemmät arvot. Vihreää kulutusta voi varmasti tehdä pelkäämään sen sisältämien arvojen takia, mutta varmimmin ympäristövastuullista kuluttamista tapahtuu, jos näin toimiessaan voi tuntea itsensä paremmaksi kuin muut. Tämä tyydytyksen tunne, mikä seuraa paremmuuden tunteesta on monilla suurempi, kuin mikä seuraa toimiessa yhteisen hyvän eteen. Ihailu, paremmuuden tunne tai jopa kunnioitettu asema voivat olla suurempia syitä toimia ja kuluttaa kuin järkisyihin vetoaminen. Itsekeskeisyys on tehokas vaikuttamiskeino, ja markkinoijat tietävät sen. (Ojala 2009, 239–242.)

Varallisuutta sinänsä ei paheksuta, vaan rahalla ja sen tuomilla merkeillä leventelyä. Viisaalla varakkaalla sen sijaan on hyvä maku ja yksinkertaiset elämäntavat. Kansa ottaa mallia esikuvistaan ja tästä syystä julkkisten elämänmuutokselle antama tuki on tärkeää, näin ihmiset saavat kohteita joihin samastua ja ilmapiiri kohteesta muuttuu hyväksyttävämmäksi. On tietenkin helppo sanoa, että varakkailla on mahdollisuus olla trendikkäitä toisin kuin rivikansalaisilla, mutta esikuvien myötä asenteiden muutokset antavat enemmän vaihtoehtoja myös muille. (Ojala 2009, 240.)

Asenteilla ja mielikuvilla on valtava merkitys eri ilmiöiden menestyksen kannalta yhteiskunnissa. Media puolestaan hallinnoi minkäläistä kuvaa meille asioista näytetään. Tupakointi on esimerkiksi kokenut valtavan asennemuutoksen Suomessa. Vielä 1950-luvulla tupakointia mainostettiin ihmisille menestyksen merkinä. Nykyään Marlboro-mies ei kuitenkaan nauttisi juuri arvostusta, sillä yleisen vallitsevan ilmapiirin mukaan tupakointi on muuttunut paheeksi, joka leimaa tupakoijan epäonnistujaksi. Terveysvalistus, veropolitiikka ja lainsäädäntö olivat tietenkin isossa osassa, mutta vasta kielteinen asenne johti lopulta tupakoinnin vähentämiseen. Koko ajan lisääntyvä terveiden elämäntapojen korostaminen on muuttanut yhteiskunnan asenteita, eikä sen panosta tupakoinnin vähenemisestä käy kiistäminen. (Ojala 2009, 241.)

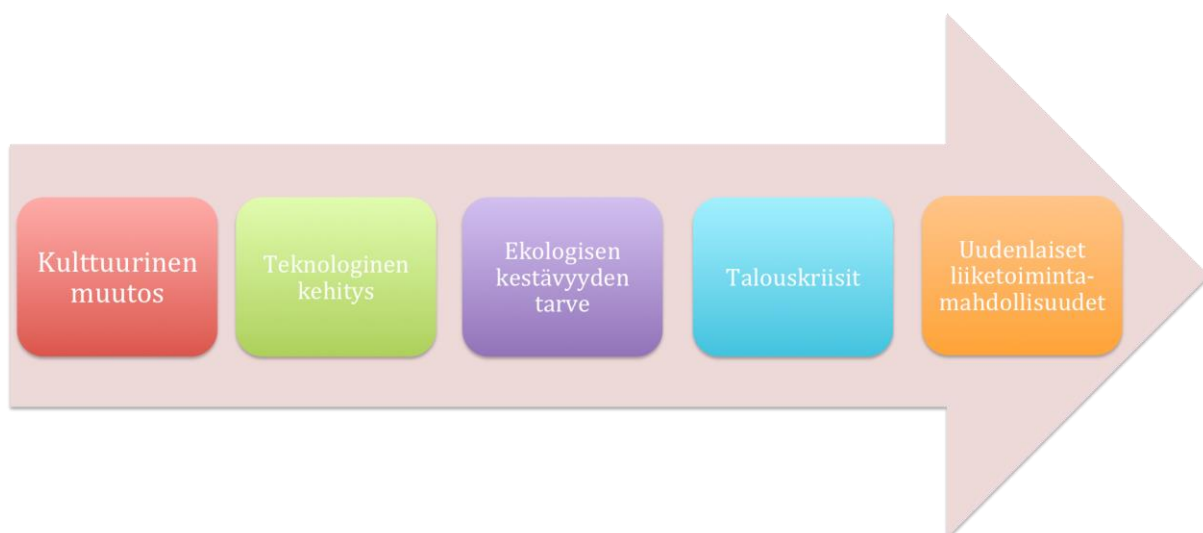
Kuten kävi yleiselle asenteelle tupakointia kohtaan, on nyt tapahtumassa laajaa asennemuutosta kohti ympäristöystävällisempää toimintaa. Valtio on asettanut kunnianhimoisia päästötavoitteita, kaupungit ja kunnat pyrkivät hiilineutraalisuuteen ja yhä useammin kansalaisten omakotitalojen katoilta voi löytää aurinkopaneeleita tuottamassa sähköä. On tapahtunut valtava muutos yhteiskunnassamme, missä jokaisella tasolla on tullut normaaliksi tavaksi, tai jopa vaatimukseksi, toimia kestäväällä ja vastuullisella tavalla. Ympäristöystävällisyydestä kirjoitetaan mediassa koko ajan enemmän ja jopa yksittäisillä ihmisillä on mahdollisuus tehdä julkinen ilmastolupaus, missä henkilö lupaa alle-

kirjoituksellaan ”tehdä parhaansa vähentääkseen hiilidioksidipäästöjä ja pienentääkseen hiilijalanjälkeään puolella seuraavien kymmenen vuoden aikana” (Climatepledge.global). Allekirjoitukset ovat tehneet mm. Suomen presidentit Martti Ahtisaari, Tarja Halonen ja Sauli Niinistö. Presidenttiemme ilmastolupaukset ovat hieno esimerkki siitä, miten esikuvat ja julkisuuden henkilöt voivat toiminnollaan edesauttaa yleisen asennemuutoksen etenemistä.

2.2 Jakamistalous

Jakamistalous tarkoittaa rajallisten ja vajaakäytössä olevien hyödykkeiden vaihtoa ja yhteiskäyttöä. Jakamisen kohteena voi olla omistusoikeus, rajoitettu käyttöoikeus tai kyse voi olla palvelujen myynnistä, vuokraamisesta, vaihdosta tai lahjoituksesta. Jakamistalous sisältää sekä taloudellisen, ekologisen, että sosiaalisenkin aspektin, missä käyttöoikeutta arvostetaan omistamista enemmän. Jakamistalouteen liittyy vahvasti nykyisen viestintäteknologian kehitys ja sen hyödyntäminen, mutta jakamistalouden laajemmassa merkityksessä siihen kuuluvat myös ilman teknologiaa tehtävät vaihtokaupat. (Sitra.fi 2016-29-06.)

Käsitteitä jakamis-, kierto-, alusta-, välitys-, yhteisö-, keikka- ja vaihtotalous käytetään lähes synonyymeinä, vaikka kysymys on eri ilmiöistä, joilla on enemmän tai vähemmän yhteistä keskenään. Asioiden helpottamiseksi tässä työssä käytetään vain käsitettä jakamistalous, kun puhutaan hyödykkeiden vaihdosta, yhteiskäytöstä ja ekotehokkaista toimintatavoista. Tämän työn luonteen kannalta kiertotaloutta ajatellaan sen kahden eri liiketoimintamallin kautta; tuotteen elinkaaren pidentämisenä ja tuotteen tarjoamisesta palveluna. Tuotteen elinkaarta voidaan pidentää korjaamisen, huollon, uudelleenvalmistamisen, jälleenmyynnin tai laadukkaiden komponenttien käytön avulla, joista viimeisin on myös monien jakamistalouden liiketoimintamallien sisäänrakennettu ominaisuus, ja jopa sen edellytys. Tuotteen tarjoaminen palveluna mahdollistaa tuotteiden tehokkaamman käytön vähentäen samalla luonnonvarojen kulutusta. (Sitra.fi.)

KUVIO 1. Jakamistalouteen vaikuttaneet muutosvoimat (Lahti ja Selosmaa 2013, 58–70)

Jakamistalous on kehittynyt seuraavien asioiden yhteisvaikutuksesta kuvion 1 mukaisesti (Lahti ja Selosmaa 2013, 14):

- Kulutuskäyttäytymisessä on tapahtumassa kulttuurinen muutos pysyvän omistajuuden arvostamisesta kohti käyttöoikeuden arvostamista.
- Teknologisen kehitysasteet – verkkoinfrastruktuurin paraneminen, laajakaistan yleistymisen sekä nettisovellusten ja niihin liittyvien palvelujärjestelmien kehittyminen – ovat 2000-luvun alun jälkeen mahdollistaneet uudenlaiset sosiaaliset verkostot ja kuluttajien väliset markkinapaikat.
- Ekologisen kestävyuden merkitys on korostunut. Kuluttajien huoli ympäristöstä on lisääntynyt, ja he ovat omaehtoisesti tehostaneet resurssien käyttöä ja kierrätystä.
- Talouskriisien myötä on syntynyt paine ylikulutuksesta luopumiseen sekä tavaroiden ja materiaalien uudelleenkäyttöön. Säästävämmin eläminen ja uusien ansaintamahdollisuuksien keksiminen ovat nousset entistä suurempaan arvoon.
- Uuden sukupolven yrittäjät ja sijoittajat ovat nähneet internetin mahdollistaman uudenlaisen jakamisen liiketoimintamahdollisuudet.

Lahden ja Selosmaan (2013) teoksessa on lisäksi koottu ihmisten tärkeimpiä syitä osallistua jakamistalouteen (taulukko 1). Ihmisillä vaikuttaa olevan rationaalisten syiden lisäksi monia tunneperäisiä emotionaalisia syitä kulutuspäätöksiensä taustalla. Jakamistalous näyttää tuovan ihmisille paljon myönteisiä tunteita aina auttamisesta vastuullisuuteen. Jakamistalous tarjoaa tutkimuksen mukaan konkreettisesti samalla kertaa ihmisille mahdollisuuden säästää ja ansaita rahaa, toimia vastuullisesti yhteisön eduksi ja tuntea itsensä osaksi suurempaa kulttuurista kansanliikettä.

TAULUKKO 1. Ihmisten tärkeimmät syyt osallistua jakamistalouteen (Lahti ja Selosmaa 2013, 21)

Rationaaliset syyt	Emotionaaliset syyt
Rahallinen - säästän ja voin ansaita rahaa.	Anteliaisuus - voin auttaa itseäni ja muita.
Ekologinen - yhteiskäyttö ja kierrätys ovat hyväksi ympäristölle.	Yhteistö - olen arvostettu ja osa yhteisöä.
Elämäntyyli - jakamistalous tarjoaa joustavuutta.	Elämäntyyli - toimin fiksusti.
Elämäntyyli - jakamistalous on käytännöllistä.	Elämäntyyli - olen vastuullinen.
Kokeileminen - jakamistalous tarjoaa mahdollisuuden kokeilla uusia tuotteita ja palveluja helposti.	Kulttuurinen - olen osa kansalaisliikettä.

2.3 Jakamistalouden ja kulutuskulttuurin muutoksen seuraukset

Jakamistalouden seuraukset vaikuttavat maailmassa taloudellisesti, ekologisesti sekä sosiaalisesti. Vaikka niillä on sekä positiivisia, että negatiivisia vaikutuksia kaikkiin edellä mainittuihin, voidaan jakamistalouden kokonaisantia pitää kuitenkin vahvasti positiivisena. Vaikutukset ulottuvat meihin kaikkiin globaalien ympäristökriisien kautta epäsuorasti, mutta myös välittömästi yhteisöllisen ja taloudellisen toimintojensa johdosta.

Yksittäisten ihmisten perustamat yritykset ja heidän muodostamansa yhteisöt ovat yhä useammin näyttämässä muulle maailmalle suuntaa vaihtoehtoisesta toiminnasta. Valtiot, puolueet tai teollisuusyritykset eivät ole yhtä nopeita toimijoita, eikä heillä välttämättä ole samoja päämääriä kuin yksityisillä ihmisillä, jotka ajavat talouden tehostamista eteenpäin mahdollisimman kestävien, luontaisen ja inhimillisten keinojen kautta. Näkökulmasta riippuen jakamistalous on kapitalismia heikentävä tai täydentävä vaihtoehto, tai jopa kokonaan vaihtoehto sille. (Lahti ja Selosmaa 2013, 17.)

Arjessa selän kääntäminen ylikulutukselle on alkanut näkyä esimerkiksi vanhojen asuinkiinteistöjen ja esineiden suosiossa, tavaroiden keräilyssä ja kierrätyksen suosiossa. Kaikki uudet ikäluokat eivät enää lähde mukaan varustelukilpailuun, vaan nuori saattaa valita antimaterialistisen elämäntavan, missä pääpaino elämässä keskittyy vähempään, mutta parempaan. Varustelusta saavutettavien pinnallisten arvojen sijasta nuori uskoo pystyvänsä toteuttamaan itseään paremmin ja saavuttamaan paremman ja vapaamman elämänlaadun toimimalla valtavirrasta poikkeavalla tavalla. Nykyään tavarasuhte onkin monilla valikoivampaa, intiimimpää ja henkilökohtaisempaa. (Ojala 2009, 238–240.)

Kuten Massa ja Ahonen kirjoittavat (2006, 77), muutos 1970-luvun muutos risupartaisesta mieltään osoittavasta vihreän kuluttajan arkkityypistä varakkaaseen ympäristöstään vastuunsa tuntevaan kansalaiseen on ollut jyrkkä ja nopea. 1990-luvusta lähtien ympäristöystävällisyyden markkinointi kohdistuikin tähän uuteen ympäristönsä tiedostavaan arkkityyppiin. Nykyään tietyllä tasolla vihreä kultura on jopa leimautunut pelkästään elitistiseksi alakulttuuriksi ja elämäntyyliksi, johon vain hyväosaisilla on varaa. Huolimatta tästä kehityksestä mielikuva vihreästä kuluttajasta tuo useimmille edelleen mieleen alakulttuurissa elävän poliittisen aktivistin.

Maailman vanhat rakenteet ovat muuttuneet internetin ja sosiaalisen median myötä. Yhdessä ne ovat mahdollistaneet vapaan tiedon levittämisen ympäri maailmaa sekunneissa, mikä on lisännyt avoimuutta, jakamista, vapaata käyttöoikeutta ja osallistumisen arvoja maailmassa. Tapahtunutta muutosta on kuvattu laajemmin niin, että olemme palaamassa viime vuosisadan ylikulutuksen kulttuurista, joka perustui yksilölliseen omistamiseen, takaisin entisaikaan maaseudulla ja kyläyhteisöissä vallinneeseen yhteisölliseen toimintaan. Nykyteknologian mahdollistama muutos palauttaa ihmiset aikaan, jolloin merkityksellisiä asioita ovatkin ihmisten välinen luottamus, yhteisöllisyys, yksilöllinen maine ja käyttöoikeus resursseihin. (Lahti ja Selosmaa 2013, 19.)

Lahti ja Selosmaa (2013, 58–59) kirjoittavat dematerialistisista arvoista eli aineettomaksi muuttumisesta viitaten Ronald Inglehartin 1970-luvulta lähtien tekemiin tutkimuksiin, joiden tuloksena syntyi seuraava väite: ”Kun yhteiskunta ja sen ihmiset ovat tarpeeksi pitkään tarpeeksi hyvässä asemassa materialistisesti, kasvava osuus yhteiskunnan jäsenistä alkaa tuke jälkimaterialistisia arvoja”. Juuri tätä tapahtuu parasta aikaa yhteiskunnassamme, missä maailmansotien jälkeen alkanut taloudellinen kasvu, kuluttaminen ja yksilöllinen omistaminen ovat aiheuttaneet valtavaa vaurastumista maailmassa, alkaa nyt kuitenkin menettää arvoaan. Muutosta edesauttaa vahvasti maailman digitalisoituminen, mikä ylipäätään mahdollistaa monilta osin dematerialisoitumisen. CD- tai DVD-levyt eivät enää myy, koska ihmiset pystyvät saamaan musiikin tai elokuvat käyttöönsä digitaalisessa muodossa omistamatta fyysisesti mitään.

Uudempi suuntaus perinteisistä kulutusta kritisoivista ympäristöliikkeistä sai nimekseen ekomodernismi. Aate suhtautuu maltillisemmin kulutukseen, mutta sen sijaan se pyrkii ajamaan eteenpäin ekotehokkaampia menetelmiä, jolloin pienemmällä ympäristökuormalla voitaisiin saavuttaa sama hyöty tai hyvinvointi. Ekomodernistien mielestä kapitalistinen talouskasvu voitaisiin saavuttaa huomioiden myös ympäristönsuojelulliset periaatteet, mutta se vaatisi vanhojen talousmallien muutosta (Massa ja Ahonen 2006, 58). Osittain näin on käynytkin, sillä lukuisat ennen aineellista tuotantoa vaatineet toimet ovat nykyään korvautuneet aineettomilla palveluilla.

3 JAKAMISTALouden YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET

Kaikella ihmisen toiminnalla on vaikutusta ympäristöön. Yleensä keskitytään tutkimaan ihmisen haitallisia vaikutuksia ympäristöön, mutta on muistettava, että toiminnallamme voi olla myös myönteisiä ympäristövaikutuksia. Toimintamme tulisi keskittyä ympäristöön myönteisesti vaikuttavien keinojen lisäämiseen, koska vaikutukset ympäristöön heijastuvat aina lopulta myös ihmiseen.

Tarkastelemalla jakamistalouden ympäristövaikutuksia voidaan tarkastelu kohdistaa suoriin ja epäsuoriin vaikutuksiin (Lahti ja Selosmaa 2013, 78). Suorat ympäristövaikutukset ovat seurausta ihmisten ilmeisistä toimista ja ne on usein helppo havaita. Vaikutukset voivat olla välillisiä tai välittömiä, paikallisia, alueellisia tai globaaleja riippuen niiden lähteistä. Joka tapauksessa nämä toiminnat aiheuttavat ongelmia niin ihmisten terveyteen, hyvinvointiin kuin tuleviin mahdollisuuksiimme toimia planeetallamme. Epäsuorat ympäristövaikutukset eivät johdu enää välittömästi ihmisten toiminnasta, vaan ne syntyvät tuotteen tai palvelun elinkaaren aikana. Epäsuoria ympäristövaikutuksia ja niiden vaikutuksia on usein lähes mahdoton havaita niiden syntyessä tyypillisesti jossain muualla. (SYKLI)

Jotta jakamistaloudella olisi merkittäviä myönteisiä ympäristövaikutuksia, tulee sen käytön kasvaa vielä paljon. Jakamistalouden tuomat ympäristöhyödyt vaikuttavat globaalilla tasolla vasta, jos länsimaiden lisäksi jakamistalouden periaatteet saadaan toimimaan myös nopeasti kehittyvissä maissa, missä keskiluokan kasvu ja kulutus ovat nopeinta maailmassa. Ilmiön omaksumiseen vaaditaan yksityisten yritysten, yhteisöjen ja järjestöjen lisäksi myös vahvaa poliittista tahtoa julkiselta sektorilta (Ruuska 2013). 2015 vuonna Pariisissa solmittu ilmastopöytäkirja oli historian merkittävin osoitus yhteisestä halusta pyrkiä kohti ekologisempaa, puhtaampaa ja turvallisempaa huomista.

3.1 Suorat ympäristöhyödyt

Tuotanto ja kulutus ovat kytkettyjä toisiinsa. Kulutuksen vähentyessä, myös tuotanto vähenee. Jakamistalouden suurimpana yksittäisenä ympäristöhyötynä voidaan pitää sen ansiosta johtuvaa merkittävää hyödykkeiden valmistuksen vähenemisen tarvetta. Tavara mitä ei koskaan tuoteta ei myöskään koskaan päädy jätteeksi.

Suomessa kotitalouksien vuosittainen kulutus on noin 104 miljardia euroa. Osa tästä uudesta kulu- tuksesta voitaisiin säästää jakamis- ja kiertotalouden avulla tuotteiden sisältämän mahdollisen uusiokäyttöarvon muodossa. Poistuvat ja muutoin jätteeksi päätyvät ja hyödyntämättä jäävät tuotteet voivat päätyä jakamistalouden tarjoamien alustojen kautta uusille käyttäjille, jolloin tarve uusien tuotteiden valmistukselle vähenee. Jatkuvasti kasvavat second-hand-markkinat kierrättävät tehokkaasti käytettyjä tuotteita ja ennalta ehkäisevät niiden päätymistä ennenaikaisesti jätteeksi pidentäen tuotteiden elinkaaria. (Sitra 2014, 50.)

Yhteiskäytöllä saavutetaan huomattavaa etua sekä valmistusprosessin vaatimien luonnonvarojen vähentyessä, että käytön tehostumisella. Kalifornian yliopistossa kolmen vuoden aikana tehdyn tutki-

muksen (Follet 2016) mukaan yhteisautokäyttöpalvelut kuten Uber ja Lyft ovat vähentäneet yhteensä enemmän kasvihuonepäästöjä kuin USA:n hallituksen ajamat aurinko- ja tuulivoimahankkeet energiasektorilla. Tutkimuksen mukaan autojen yhteiskäyttö vähentää autoilun aiheuttamia hiilidioksidipäästöjä yhteensä 10 % vuosittain. Yksi tutkimuksen havainnoista oli myös autojen määrän fyysinen väheneminen liikenteestä ja parkkipaikoilta, mikä nopeuttaa liikkumista ja vähentää turhaa istumista ruuhkissa. Se myös nopeuttaa autokannan uusiutumista eli saastuttavat vanhalla teknikalla toimivat automallit poistuvat nopeammin liikennekäytöstä näiden sovelluksien ansiosta.

Digitalisaation ja internetin tuomat edut ja mahdollisuudet ovat valtavat. Nykyään ihmisillä on mahdollisuus esimerkiksi hankkia musiikkia ja viihdettä aineettomasti maksamalla vain palvelusta. Harva enää kaipailee CD-torneja tai DVD-kokoelmia kotonaan. Kirjastojen ja videovuokraamoiden lainaus- ja vuokrauspalvelut ovat toteuttaneet jakamistaloutta jo vuosikymmeniä, mutta nyt edes näiden palveluiden fyysisiä tuotteita ei välttämättä tarvita, sillä kaikki on mahdollista saada käyttöönsä myös internetistä. Toki vanhan mallin lainaustoiminnalle on vielä paikkansa, varsinkin kirjojen osalta, joiden tuomaa lukukokemusta ei ikinä voida täysin tarjota digitaalisessa muodossa.

3.2 Epäsuorat ympäristöhyödyt

Käyttöoikeuteen perustuviissa liiketoimintamalleissa laatu, kestävyys ja huollon helppous ovat sisäänrakennettuja ominaisuuksia, koska voiton suuruus riippuu siitä, kuinka paljon käyttötunteja saadaan ulos mahdollisimman vähästä määrästä tuotteita. Juuri tästä kannustimesta johtuu, että jakamistaloudella on suuri luonnonvaroja säästävä vaikutus (Lahti ja Selosmaa 2013, 88–89). Ihmisille tulee mahdollisuus käyttää laadukkaampia, käyttäjä- ja ympäristöystävällisempiä tuotteita sen sijaan, että muutaman minuutin käyttötarvetta varten hankittaisiin halpa ja heikkolaatuinen tuote. Kertakäyttöisten ja heikkolaatuisten tuotteiden jakaminen ei ole kannattavaa, saati mielekästä.

Yhdistetty ostovoima ja jaetut resurssit takaavat kaikille ominaisuuksiltaan paremmat ja ekologisemmat tuotteet käyttöön. Yhteiskäytössä ja yhdessä hankittujen tuotteiden hyödyt ovat moninkertaisia verrattuna yksityisenä henkilönä tehtyihin hankintoihin, joihin vaikuttavat omat rajalliset resurssit. Monet asiat arjessamme ovat jo yhteiskäytössä täysin luontevasti ja päinvastaista toimintaa pitäisimme luultavasti täysin järjettömänä. Taloyhtiöiden yhteiset roska-astiat, saunakiulut ja matontamppaustelineet ovat helppoja esimerkkejä viisaista käyttöratkaisuksista. Yhdessä ja jaetuilla resursseilla toimiminen ovat siis jo nyt meille täysin luonnollista tapoja toimia arjessamme.

Kuten aikaisemmin todettiin, ihmisten ja yhteiskunnan asenteilla on merkittävä asema kulttuurimurrosten kehittämisessä. Jakamistalous tarjoaa erittäin potentiaalisen tavan ihmisille vähentää energia- ja luonnonvarojen kulutustaan, kuitenkin tinkimättä elintasosta ja hyvinvoinnista sekä leimautumatta anarkistiseksi vihreäksi kuluttajaksi. Uusi tapa toimia tulee olemaan luonnollinen, järkevä ja helppo tapa toimia jokapäiväisessä elämässä, joka ehkä myöhemmin tulevaisuudessa tulee näyttämään itsestään selvältä tavalta kuluttaa.

3.3 Negatiiviset ympäristövaikutukset

Koska jakamistalous vapauttaa kuluttajien pääomia omistamisesta, sekä mahdollistaa lisätienestien ansaitsemisen, aiheuttaa se siksi myös ihmisten ostovoiman lisääntymistä. Suuremman ostovoiman ansiosta kulutus voi lisääntyä, mikä voi aiheuttaa lisääntyttä ympäristön kuormittamista riippuen mihin kuluttaminen kohdistuu. Jakamistalouden edulliset ja helpot vaihtoehdot saattavat esimerkiksi kannustaa ihmisiä matkustamaan enemmän (Jakonen ja Silvasti 2015, 178). Vaikka esimerkiksi autojen yhteiskäyttö vähentää autoilusta aiheutuvaa kuormitusta, kääntyy sen aiheuttamat vaikutukset kuitenkin negatiiviseksi, jos sitä alkaa tapahtua pyöräilyn tai kävelyn kustannuksella.

mutta jos se alkaa tapahtua pyöräilyn tai kävelyn kustannuksella eivät päästöt enää vähene vaan päinvastoin.

Käyttäjistä vähemmistö ei käytä jakamistalouden palveluita niiden ympäristöhyötyjen vuoksi, vaan useimmiten käyttäjiä viehättää palveluiden helppous ja rahan säästö (Jakonen ja Silvasti 2015, 176). Kuten myös Salonen teoksensa *Kestävä kehitys globaalin ajan hyvinvointiyhteiskunnan haasteena* (2010) tiivistelmässä toteaa, on ”*kestävän kehityksen mukainen asennoituminen yleistä, mutta myönteisestä asennoitumisesta ei aina seurannut kestävän kehityksen mukaista käyttäytymistä*”. Ihmisillä vaikuttaa siis olevan halua kestävän kehityksen mukaiseen toimintaan, mutta muilla asioilla koetaan olevan enemmän painoarvoa päätöksenteossa.

Uuden jakamistalouden synnyn edellytyksenä ollut viestintäteknologian kehitys ja kasvu ovat itsessään osa talouskasvua ja ympäristön kuormitusta. Internet sekä sitä ylläpitävät valtavat palvelinkeskukset kuluttavat suuret määrät energiaa, jonka tuottamiseen tarvitaan luonnonvaroja. Internet on lisäksi mahdollistanut globaalin kaupankäynnin räjähtämisen, mikä on suuri riski tulevaisuuden kestävälle kehitykselle. (Jakonen ja Silvasti 2015, 179.)

3.4 Ekotehokkuus

Ekotehokkuus vertailee toiminnasta aiheutuvia mahdollisia hyötyjä ja haittoja ekologisuuden ja tehokkuuden näkökulmista. Se pyrkii ympäristönäkökohtia silmällä pitäen optimoimaan toimintaansa niin, että tuotteesta tai palvelusta saatu hyöty on maksimaalinen. Ekotehokkuus siis pienentää luonnonvarojen kulutusta jokaista tuotettua tuote- tai palveluyksikköä kohden sekä lisää niistä saatavia palvelusuoritteiden määriä. (Montell 2015, 6.)

Ekotehokkuuteen kuuluu seuraavat osa-alueet:

- materiaalien tarpeen vähentäminen tuotteissa ja palveluissa
- energiantarpeen vähentäminen tuottaessa tuotteita ja palveluita
- myrkyllisten materiaalien vähentäminen
- parannettu kierrättävyys
- maksimaalinen uusioraaka-aineiden käyttö
- tuotteiden parempi kestävyys

- palvelun osuuden lisääminen tuottaessa palveluita ja tavaroita. (Lahti ja Rönkä 2006.)

Vaikka ekotehokkuuden määritelmä ei ole täysin selkeä, on eri määritelmille kuitenkin yhteistä, että ympäristökuormitusta aiheuttavat tekijät suhteutetaan saatuihin hyötyihin (Heiskanen 2004, 344). Ekotehokkuudessa tuotteita tarkastellaan niiden mahdollistamien toimintojen ja käytön kautta.

Jotta laskelmia ekotehokkuudesta voitaisiin ylipäättään tehdä, tarvitaan sen mittaamiseksi välineitä. Wuppertal instituutissa kehitetty ekotehokkuuden mittari MIPS (Material Input Per Service) suhteuttaa tuotteisiin tai palveluihin käytettyjen materiaalien kulutuksen niistä saatuihin hyötyihin. Materiaalipanoksen palvelusuoritetta kohden kertoo, kuinka paljon luonnonvaroja on kulutettu jonkin tuotteen tai palvelun elinkaaren aikana (Hinterberger ja Schmidt-Bleek 1999, 53). MIPS muodostuu kaavasta:

$$MIPS = \frac{MI}{S} \quad (1)$$

, missä MI tarkoittaa tuotteen materiaalin määrää ja ekologista selkäreppua, ja S tuotteen kaikkien palvelusuoritteiden summaa (kaava 1). Tästä seuraa, että kertakäyttötuotteet saavat huomattavasti korkeamman MIPS-arvon, kuin toistuvasti käytettävät kestävät tuotteet. MIPS-laskenta ei siis mittaa varsinaisia tuotteesta tai palvelusta aiheutuvia ympäristövaikutuksia vaan kertoo niistä karkealla tasolla.

Ekotehokkuutta voidaan siis nostattaa joko vähentämällä materiaalipanosta tai lisäämällä palvelusuoritteiden määrää. Myös kuluttajat pystyvät pienentämään MIPS arvoa tehokkaasti käyttämällä tuotteita tai palveluita useammin.

Ympäristöministeriön teettämässä tutkimuksessa (Kotakorpi, Lähteenoja ja Lettenmeier 2008) mitattiin kotitalouksien eri toimintojen elinkaaren aikaista luonnonvarojen kulutusta. Vuosien 2006–2008 aikana tehdyssä hankkeessa keskityttiin yksityisen kulutuksen keskeisiin osa-alueisiin, joita ovat asuminen, elintarvikkeet, matkailu, liikunta- ja muut harrastukset sekä kodin tavarat. MIPS-menetelmän avulla kartoitettiin 27 kotitalouden aiheuttamat ympäristökuormitukset. Tutkimuksesta kävi ilmi, että pienimmät ekologiset selkäreput olivat kotitalouksilla, jotka omistivat paljon käytettyä tavaraa uusien sijasta. Kuten aikaisemmin todettiin, palvelusuoritteiden summaa lisäämällä on mahdollista pienentää MIPS-arvoja huomattavasti.

KUVIO 2. Keskivertosuomalaisen ekologinen selkäreppu vuodessa. (Portio ym. 2008, 119.)

Kuviossa 2 on esitetty keskivertosuomalaisen kiinteiden luonnonvarojen kulutus eli ekologinen selkäreppu vuodessa, mikä osoittaa kuinka monta kiloa yksi henkilö on kuluttanut vuoden aikana luonnonvaroja eri toiminnoissa (Koski 2008, 119). Ekologinen selkäreppu ottaa huomioon luonnonvarojen- ja energiankulutuksen tuotteen kaikissa vaiheissa kuljetuksesta loppukäsittelyyn (Tieteentermi-pankki.fi). Kuten kuviosta huomataan, liikenne aiheuttaa suuren osan kotitalouden ekologisesta selkäreppusta. Tässä kaikki liikenne on laskettu yhteen. Osa siitä kuuluu matkailuun, osa matkoihin kotoa töihin, harrastuksiin ja ostoksille. Yhdessä ruoka, asuminen ja liikenne ovat kolme suurinta ympäristövaikutusten aiheuttajaa kaikkien yleisestikin käytettyjen mittaustapojen perusteella. Yksi huomionarvoinen seikka on, että kodin tavarat yhdessä harrastusten ja vapaa-ajan kanssa muodostavat vain vajaan viidesosan keskivertosuomalaisen ekologisesta selkäreppusta.

Kotakorven, Lähteenojan ja Lettenmeierin (2008) kokoaman tutkimuksen mukaan tutkimuksen kohteena olleet ihmiset olivat jopa lannistuneita kodintavaroiden, harrastusten ja vapaa-ajasta muodostuvan pienen painoarvon vuoksi, koska heistä tuntui, että juuri sillä osa-alueella he yrittävät toimia vastuullisesti ympäristöä ajatellen. Tällainen tieto voi helposti johtaa turhautumiseen ja ajattelumalleihin, missä oman panoksen tuomaa myönteistä vaikutusta ei arvosteta. Moni ei voi välttämättä, ainakaan helposti, voi muuttaa asumis- tai liikenteessä liikkumismuotoaan vähentääkseen ympäristöön kohdistuvaa negatiivista vaikutusta.

3.5 Yhteenveto jakamistalouden ympäristövaikutuksista

Kokonaisuudessaan jakamistaloudesta on mahdoton tehdä selvää yhteenvetoa sen tuomista ympäristövaikutuksista. Itsessään jakamistalous vähentää tuotantoa, mutta monet nopeasti kasvavat yritykset tekevät voittoa ja osallistuvat globaaliin talouskasvuun, joka puolestaan aina lisää energiankulutusta. Kasvu ja kulutus ei ainakaan voi olla kestäväällä pohjalla niin kauan kuin suurin osa energiantuotannosta tuotetaan fossiililla polttoaineilla (Laitinen 2012, 196). Kuten aikaisemmin todettua ostovoiman lisääntyminen jakamistalouden halvempien ja helpompien vaihtoehtojen takia, voi osaltaan johtaa suurempaan kuluttamiseen ja päästöjen kasvuun. Huolimatta puutteellisista tiedoista

jakamistalouden vaikutuksista ympäristöön, voidaan jakamistalouden kokonaisvaikutusta pitää myönteisenä verrattuna perinteisiin kasvuun perustuviin toimintatapoihin.

Monien asioiden jakaminen yksityisnomistamisen sijaan on kuitenkin viisasta ja mielekästä. Pitää samalla muistaa, ettei jakamistaloudella ole vain mahdollisia myönteisiä ympäristöllisiä vaikutuksia, vaan myös taloudellisia ja sosiaalisia. Ylikulutuksen tietä emme kuitenkaan voi kulkea loputtomiin, joten muiden vaihtoehtojen tarjoamiin mahdollisuuksiin tulisi kiinnittää huomiota. Valinta kestävien toimintatapojen käyttöönotosta on kiinni yleisestä tahdosta ja halukkuudesta.

4 JAKAMISTALouden LIIKETOIMINTAMAHDOLLISUUDET

Maailmankuulu talouslehti Forbes arvioi jakamistalouden olevan yli 3,5 miljardin dollarin bisnes liikevaihdoltaan vuonna 2013 (Geron 2013-23-01). Maailmanlaajuista majoituskäyttöpalvelua välittävän Airbnb:n kautta pelkästään tehtiin vuonna yli kaksi miljoona varausta ja sen liikevaihdon arvioitiin olevan noin 180 miljoona dollaria vuonna 2012 (Lahti ja Selosmaa 2013, 15). Huomattavaa on, että Airbnb itse ei omista ensimmäistäkään vuokrattavaa huonetta. Vuonna 2015 jakamistalous tuotti jo 4 miljardia dollaria ja oli liikevaihdoltaan 28 miljardin dollarin bisnes pelkästään Euroopassa. (pwc.fi). Luvuista huomaa kuinka merkittävää kasvua jakamistalous on tuottanut edellisten vuosien aikana.

Eckhardt ja Bardhi kirjoittivat Harvard Business Review lehden kuuluisassa artikkelissaan *The Sharing Economy Isn't About Sharing at All* (2015), ettei jakamistalous edes ole itseasiassa jakamista, vaan vain kaupantekoa oikeudesta käyttää tuotteita ja palveluita maksua vastaan. Kirjoittajat toteavat, että perheen kesken tavaroita voidaan jakaa ilman rahanvaihtoa luottamuksesta omistajien ja lainaajien välillä, mutta kun käyttäjien väliin tulee yritys, muuttuu toiminta jakamisesta toisen tavaroiden käyttöoikeudesta maksamiseen. Olipa jakamistalous jakamista tai ei, se on kuitenkin valtaamassa markkinoitamme perinteiseltä kapitalistiselta toiminnalta samalla ajaen vanhat yritykset uusitumaan ja vastaamaan kuluttajien uudistuneisiin haluihin.

Yritykset ovatkin alkaneet vastaamaan kuluttajien haluun maksaa käyttöoikeudesta omistamisen sijaan tarjoamalla tuotteitaan yhä useammin palveluina. Asiakkaat ovat yksinkertaisesti usein valmiimpia maksamaan rajattomasta käyttöoikeudesta kuin rajallisesta omistamisesta. Jaetut polkupyörät ja autot, musiikki, elokuvat tai taide ovat nykyään arvostetumpaa, kuin jonkin rajallisen määrän omistaminen. Kalleimpiin käyttötavaroihin ja palveluihin keskittyneet jakamistalouden toimijat ovat menestyneet parhaiten tähän asti, mutta vähemmän arvokkaiden tavaroiden ja vastaavien lainaaminen ei ole osoittautunut monessakaan tilanteessa tuottoisaksi, vaikka tähän liittyviä start-up-yrityksiä maailmalla on paljon. (Lahti ja Selosmaa 2013, 117–120.)

Lahden ja Selosmaan (2013, 113) teoksessa *Kaikki jakoon!* on kirjoitettu erilaisista jakamistaloudessa esiintyvistä liiketoimintamalleista, jotka pohjautuvat Rachel Botsmanin tekemiin selvityksiin (2011, 2012-16-03), joissa hän nostaa esiin seitsemän erilaista yritysten ansaintalogiikkaa:

1. Palvelumaksu: Kauppaan johtaneesta, onnistuneesta yhteen saattamisesta ostajan ja myyjän välillä yritys perii palvelumaksun, joka usein on kiinteä prosenttiosuus kauppasummasta.
2. Vapaaehtoinen maksu lisäpalveluista: Itse palvelun perusmuoto tarjotaan käyttäjille ilmaiseksi, mutta tarjolla on myös lisäpalveluita, joita pääsee käyttämään lisämaksusta.

3. Vastaanota ilmaiseksi tai halvalla, kunnosta tai irrota ja myy – malli: Aina on tarjolla tavaraa, joita niiden omistajat eivät osaa hyödyntää raakamateriaalin muodossa tai korjaamalla. Tämän mallin yritys ostaa tai vastaanottaa tuotteita ja ansaitsee itse rahaa joko myymällä kunnostettuja tuotteita tai niiden materiaaleja.
4. Ilmainen alusta kaikille, mutta räätälöitynä maksullinen -malli: Netissä vapaana oleva käyttöalusta tarjotaan ilmaiseksi julkiseen käyttöön, mutta käyttöalustan paremmat versiot kustantavat. Yleensä maksulliset versiot on tarkoitettu yrityksille ja yhteisöillä sisäiseen käyttöön.
5. Tasahintainen jäsenmaksu: Palvelun käyttäjiltä peritään jäsenmaksu, joka oikeuttaa palvelun rajattomaan käyttöön tietyllä aikavälillä. Hyvänä esimerkkinä tasahintaisesta jäsenmaksusta ovat esimerkiksi kuntosalit.
6. Jäsenmaksu käyttömaksulla: Jäsenmaksun lisäksi kerätään erillistä maksua käyttömäärän mukaan.
7. Erilaisiin palvelupaketteihin sidotut maksut: Käyttäjät valitsevat itselleen parhaiten soveltuvat palvelupaketit palvelusta, jonka mukaan hinta muodostuu.

Yksi hyvä esimerkki ilmaisesta alustasta kaikille, mutta räätälöitynä maksullinen -mallista on suomalaisten Juho Makkosen ja Antti Virolaisen kehittämä Sharetribe verkkopalvelu, joka on avoimeen lähdekoodiin perustuva jakamistalouden työkalu. Sharetriben avulla yhteisö voi perustaa helposti oman verkkotori mihin tahansa tarkoitukseen, kuten palveluiden, kyytien tai tavaroiden välittämiseen. Makkonen ja Virolainen näkivät arvoa jaetuissa resursseissa, jotka palvelevat aina yksilöä, yhteisöä, että ympäristöä ja päättivät luoda helpon tavan paikallisyhteisöille jakaa asioita (Sharetribe.com). Sharetribe toteuttaa siis kestäväää taloutta jakamisen muodossa itse avoimeen lähdekoodiin perustuvalla palvelulla, kuin itse palvelimen käyttötarkoituksenkin muodossa.

Rachel Botsman ja Roo Rogers listaavat neljä keskeistä tekijää, mitkä ovat edellytyksenä toimivalle jakamistalouksympäristölle kuluttamisen taustoja käsittelevässä kirjassaan *What `s Mine Is Yours* (2011). Nämä neljä tekijää ovat kriittinen massa, joutilaan resurssit, usko yhteiseen ja luottamus ja vastavuoroisuus. Perustuen edellä mainittuun teokseen (2001, 74–92) määritellään seuraavaksi läpi nämä termit.

Kriittinen massa tarkoittaa sitä kävijämäärää verkostossa tai palvelussa, joka riittää pitämään palvelun elinvoimaisena sieltä löytyvän tarpeeksi riittävän, käyttäjiä itseään kiinnostavan, sisällön takia. Tämä puolestaan saa aikaan lisääntyvää tasaista kasvua käyttäjämäärissä, kun palvelun käyttö ja sisältö lisääntyvät jatkuvasti. Minkä tahansa liiketaloudellisen palvelun edellytyksenä on riittävä käyttäjämäärä ja tarpeeksi halutut valinnanmahdollisuudet.

Kriittisen massan keräämisessä ensiarvoisen tärkeässä asemassa ovat niin kutsutut ”kärkikäyttäjät”, jotka haluavat olla ensimmäisiä uuden palvelun käyttäjiä ja edelläkävijöitä yhteisössään. Heidän esimerkinsä ja käyttökokemuksensa toimivat sosiaalisena todisteena muille käyttäjille, että palvelun käyttö on hyödyllistä. Jaettu kokemus auttaa myös muita ylittämään psykologisen esteen, joka usein liittyy uusien toimintamallien omaksumiseen.

Maailma on täynnä käyttämättöminä lojuvia tuotteita, joita joku tarvitsisi jossain muualla. Jakamistalouden tarkoituksena on saada teknologian avulla nämä vapaana olevat resurssit käyttöön muualla, jotta tuotteita ei enää ostettaisi uutena muutaman minuutin käyttötarkoitusta varten. Botsmanin ja Rogersin mukaan Yhdysvalloissa on yhteensä 50 miljoona sähköporaa kotona, keräämässä pölyä.

Ajaako yhteiskäyttö jonkin yhteisen asian huononemiseen tai tuhoutumiseen yksityisen ylikäytön seurauksena? Tätä asiaa on pohdittu vuosisatoja, eikä kummarkaan osapuolen argumentit ole vielä voittaneet. Ihmiset ovat taipuvaisia käyttämään jaettuja hyödykkeitä omien etujen ajamiseen, mutta toiset uskovat taloustieteen isänä pidetyn Adam Smithin näkymättömän käden teoriaan, missä jokin näkymätön käsi ohjaa ihmisten toimintaa niin, että loppujen lopuksi kaikki hyötyvät. Monet ratkaisut yhteiskunnassamme ovatkin kompromisseja yksilön oman edun tavoittelun ja yhteisen edun tavoittelun kanssa. (Lahti ja Selosmaa 2013, 25.)

Kaupankäynnissä luottamuksella on suuri rooli. Ihmiset pyrkivät tekemään kauppaa sellaisen tahon kanssa, johon he luottavat. Maine luotettavana kaupankävijänä on entistä suuremmissa arvossa ja se onkin muodostanut eräänlaiseksi luottamuspääomaksi. Sosiaalisen median ja viestintäteknologian kehitys on mahdollistanut luottamuksen rakentamisen ja sen helpon mittaamisen verkossa. Tässäkin asiassa niin kutsutut kärkikäyttäjät ovat suuressa roolissa heittäytyessään kokeilemaan asioita ensimmäisinä vailla muiden antamaa palautetta luotettavuudesta.

Todellinen riski jakamistalouden käytössä on paljon pienempi kuin suuri osa ihmisistä luulee. Sanottua onkin, että yhtä negatiivista kokemusta vastaan tarvitaan kymmenen positiivista, jotta sen aiheuttama vaikutus kumoutuisi. Ihmiset muistavatkin yleensä ne kerrat, kun jotain on mennyt pieleen, eikä niitä lukuisia muita kertoja, kun kaikki on mennyt suunnitellusti. Pitää kuitenkin muistaa, että luotamme jo nyt jokapäiväisessä elämässämme useisiin itsellemme täysin vieraisiin ihmisiin ja yrityksiin, kuten bussikuskiin, jonka kyydissä me itse ja lapsemme kulkevat, siivoojaan tai pörssimklariimme.

Tarvittava luottamus saavutetaan usein läpinäkyvyydellä ja avoimuudella. Markkinapaikan tai palvelun käyttöehdot tuodaan ilmi mahdollisimman selvästi, jotta epäluottamusta ei pääsisi syntymään. Palautteiden avulla rakennetaan luottamusta itse palveluun ja varsinaisiin vaihtokumppaneihin, jos heitä on. Kriittinen massa on saavutettavissa vasta, kun jakamistalouden palveluita voidaan tarjota vaivatta, luotettavasti ja nopeasti.

Airi Lampisen tekemässä haastattelututkimuksessa (2012) lähiyhteisössä tapahtuvasta vaihtotoiminnasta saatiin ihmisiltä seuraavanlaisia kommentteja liittyen jakamistalouteen:

- "Monet vierastavat avun pyytämistä palvelussa eivätkä halua pyytää muilta mitään ainakaan ennen kuin ovat itse voineet tarjota toisille jotain."
- "Palveluksen tai tavaran vastaanottaminen voi tuntua vaikeilta silloinkin, kun toinen käyttäjä on tarjonnut sitä omaehtoisesti, pyytämättä"

Lampisen mukaan vastavuoroisuuden korostuminen ja kiitollisuuden velan karsastaminen ovat mielenkiintoisia löydöksiä, sillä tyypillisesti vaihtopalveluista puhuttaessa keskitytään huolestumaan vaapaamatkustavista tai huijaavista käyttäjistä.

Myös Massa ja Ahonen (2006, 67) tekivät tutkimuksen, missä kehyskuntien omakotitaloissa asuvilta lapsiperheiltä kysyttiin mielipiteitä viidestätoista eri innovaatiosta, jotka voisivat osaltaan lisätä vastuullisempaa kulutusta. Yksi innovaatioista koski harvoin käytettävien tuotteiden yhteiskäyttöä, joka keräsikin runsaasti kommentteja sekä puolesta, että vastaan. Monet olivat kiinnostuneita mahdollisuudesta jakaa harvoin tarvittavia tuotteita, kun taas toiset katsoivat, että sellainen ei sovi "suomalaiseen mentaliteettiin". Kiinnostusta herätti varsinkin mahdollinen rahan ja tilan säästö, mutta yhteiskäytön järjestäminen nähtiin ongelmallisena sopivan käyttäjämäärän valitsemisen ja toimivan vastuunjaon takia.

Verrattuna muihin Euroopan maihin jakamistalouden palveluiden leviäminen ja käyttö on ollut suhteellisen hidasta Suomessa. Osasyynä tähän on varmasti suomalainen kulttuuri, joka korostaa omistamisen tuomia etuja suhteessa käyttöoikeuteen. Suomalaiset ovatkin omistusasumisessa eurooppalaista kärkipäätä, omistusasuntojen lukumäärän ollessa korkeampi vain joissain Itä- ja Etelä-Euroopan maissa. Uudet sukupolvet kuitenkin murtavat näitä vanhoja toimintamalleja ja Suomeenkin on saatu jo useita kymmeniä jakamistalouden yrityksiä ja yhteisöjä. Jakamistalouden ilmentymismuodot ovat monenkirjavia ja palvelut vaihtelevat aina autojen ja työtilojen yhteiskäytöstä joukkorahoitukseen ja ruokaosuuskuntiin. Taulukkoon 2 on koottu osa kotimaisista ja kansainvälisistä jakamistalouden yrityksistä. (Lahti ja Selosmaa 2013, 30–33.)

TAULUKKO 2. Kotimaisia ja kansainvälisiä jakamistalouden toimijoita (Lahti ja Selosmaa 2013, 32–33)

Palvelumuoto	Kotimaisia toimijoita	Kansainvälisiä verrokkeja
Autojen yhteiskäyttö	City Car Club	ZipCar, GoGet, Peugeot Mu
Autojen vertaisvuokraus	MeGo, Kortteliauto	RelayRiders, Getaround
Kimppakyydit	GreenRiders, Kyydit.net, Kyyti.net, Kimppa.net, Kimppakyyti	Blablacar, Carpooling.com, Zimride
Kimppataksit	Kimppataksi	Taxi2, TaxiStop
Pyörien yhteiskäyttö	Greenbike	Velib, Bixi
Lelujen vuokraus	Lelulandia	Dim Dom, Rent-a-toy
Taidelainaus	Monella paikkakunnalla omansa	Art.sy, Artsicle
Muotivaatelainaus	Vaatelainaamo	Fashionhire, Dress Vault
Tavaroiden vuokrauspalvelu	Kuinoma, iRent	Zilok, Ecomodo
Tavaroiden myynti, vaihto ja kierrätys	Huuto.net, Kierrätysverkko	Ebay, Freecycle, Thebookswap, ToySwap, Clothing Exchange, Dig N`Swap
Elektroniikan kierrätys	Kierrätäkännykkä.fi	Gazelle, EBAY Instant Sale
Yhteiskäyttötilat	HUB Helsinki ja Tampere, Urban Office, Made in Kallio	Loosecubes
Vertaismajoitus	Helsinki Bed and Breakfast, KodinVaihtoloma.com	Airbnb, CouchSurfing, BeWelcome
Pienpalvelut	Nextdoor, Freelanceri	TaskRabbit, Zaarly Airtasker
Joukkorahoitus	Invesdor, Mesenaatti.me	Kickstarter, StartSomeGood
Vertai-/paikallisraha	Toholammin Toho	Bitcoin, Ripple, Brixton Pound
Vertaislainat	Lainaja, Fixura	LendingClub, Zopa, Prosper
Sosiaalinen vertaispankkitoiminta	Pankki 2.0-aloite	Ekobanken, Triodos Bank, Charity Bank
Yhteisöjakamisen palvelut	Sharetribe	Hey Neighbor!, WeCommune, Share Some Sugar
Ruokaosuuskunnat ja yhteisviljely	Ruokaosuuskunnat (Helsinki, Tampere, Turku, Lahti), ruokapiirit	LandShare, Gobble
Yhteisöllinen tuotanto	Hacklab	Tech Shop, Etsy
Sosiaaliset valuutat	Stadin Aikapankki	TimeBanks, LETSystems
Vertaisopetus	Koulu-festarit	Tradeschool, Skillshare

Yritykset ovat huomanneet, että tarjoamalla ihmisille palvelua tuotteiden sijaan on mahdollista luoda uudenlaista liiketoimintaa ja olla näin paremmin mukana globaalissa kehityksessä. Palvelut ovatkin luonteva tapa järjestää tuotteiden yhteiskäyttö tai niiden peräkkäinen käyttö. Täten tuotteiden ja materiaalien kierrätys ja hyötykäyttö muuttuvat yksinkertaisemmaksi. Ammattimaisessa palvelutarjonnassa on mahdollista saavuttaa mittakaavaetuja sekä käyttää tuotteita ja materiaaleja kustannustehokkaasti ja tuottavammin. Kuluttajien rahankäyttö sellaisiin palveluihin, jotka eivät sinänsä korvaa mitään tuotetta, vähentää kuitenkin muuta kulutusta. (Massa ja Ahonen 2006, 59.)

5 UUDEN LIIKETOIMINNAN KÄYNNISTÄMISTOIMET

Tilastokeskuksen rekisterin mukaan vuonna 2015 Suomessa perustettiin 28 243 uutta yritystä, jotka edustivat yhteensä 7,5 prosenttia Suomen yritys-kannasta (Stat.fi 2016-28-10). Jokainen näistä yrityksistä on käynyt läpi samanlaisen kehityksen idean synnystä perustamisilmoitukseen ja yrityksen rekisteröimiseen. Yrityksen perustaminen on suhteellisen helppo looginen etenemisprosessi, mikä vaatii tietyn määrän suunnittelua ja virallisia toimia. Tämän työn voi tehdä itsenäisesti, tai käyttää apunaan monia tarjolla olevia maksuttomia tai maksullisia tukipalveluita.

Yrittäjäksi voi ryhtyä vain muutaman sadan euron panoksella, joten kynnys yrittäjyyteen ei ole suuri. Halvin vaihtoehto on perustaa toiminimi ja kallein puolestaan osakeyhtiö. Uuden yrityksen perustamisessa vaadittavat alkutoimet ovat esitettyinä taulukossa 3. Vaiheet on esitetty loogisessa etenemisjärjestyksessä, mutta yleensä monia vaiheita tehdään kuitenkin samanaikaisesti. Kaikkea ei tarvitse selvittää ja tietää itse, sillä jokaiseen vaiheeseen on tarjolla helposti apua. Vasta yrityksen perustamisilmoitus yritys- ja yhteisötietojärjestelmään aloittaa viralliset veloitteet yrittäjälle.

TAULUKKO 3. Yrityksen perustamisen vaiheet (Suomen Uusyrityskeskukset ry 2015)

Liikeidea mitä, kenelle, miten?			
Liiketoimintasuunnitelma+rahoitus-, kanattavuus- ja myyntilaskelmat			
Yritystoiminnan luvanvaraisuuden selvittäminen			
Rahoituksen järjestäminen			
Yritysmuodonvalinta			
Yksityinen elinkeinonharjoittaja (toiminimi) Liikkeenharjoittaja Ammatinharjoittaja	Henkilöyhtiöt Avoin yhtiö Kommandiittiyhtiö (ky) Perustamisasiakirjat: Yhtiösopimus	Osakeyhtiö Yksityinen (Oy) Julkinen (Oyj) Perustamisasiakirjat: Perustamissopimus Yhtiöjärjestys sekä tarvittaessa: Hallituksen kokouksen pöytäkirja (hallituksen kokouksessa valittu hallituksen puheenjohtaja, prokuristi, edustamiseen oikeutettu tai otettu esim. aputoiminimi). Huom! Muista ilmoittaa nämä asiat myös lomakkeella. Hallituksen puheenjohtaja voidaan nimetä myös perustamissopimuksessa.	Osuuskunta Perustamisasiakirjat Perustamissopimus Säännöt sekä tarvittaessa: Hallituksen kokouksen pöytäkirja (hallituksen kokouksessa valittu hallituksen puheenjohtaja, prokuristi, edustamiseen oikeutettu tai otettu esim. aputoiminimi). Huom! Muista ilmoittaa nämä asiat myös lomakkeella. Hallituksen puheenjohtaja voidaan nimetä myös perustamissopimuksessa.
Perustamisilmoitus Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään (www.ytj.fi) Samalla Y-lomakkeella ilmoitus kaupparekisteriin ja Verohallinnolle			
Lomakkeet: Yksityinen elinkeinonharjoittaja Y3 Avoinyhtiö ja kommandiittiyhtiö Y2 Osakeyhtiö Y1 ja liitelomake 1 Osuuskunta Y1 ja liitelomake 2		Sivuliike Y1 ja liitelomake 3 Henkilötietolomake HUOM! Suomessa asuvan henkilön kotiosoitetta ei enää ilmoiteta kaupparekisteriin. Luonnollisten henkilöiden yksilöintitiedot ilmoitetaan kaupparekisteriin erityisellä henkilötietolomakkeella. Kuitti käsittelymaksusta. Muut mahdolliset liitteet www.phr.fi	
Vakuutukset			
Kirjanpidon järjestäminen			

5.1 Yrityksen perustamisen vaiheet ja vaadittavat asiakirjat

Yritysideasta liikeideaksi

Yritysidea on vasta näkemys siitä, millaista toimintaa yritys tulee tuottamaan. Näkemystä muokataan ja täsmennetään vähitellen liikeideaksi. Liikeidean täytyy olla toteuttamiskelpoinen ja kertoa, mitä yritys tekee ja kenelle se myy, miten yritys toteuttaa nämä asiat ja millä markkinoilla yritys toimii. Liikeidea vastaa siis kysymyksiin mitä, kenelle ja miten?

Liikeidean toteuttamiskelpoisuutta voi arvioida markkinakyselyllä, mistä saa käsityksen siitä, onko liikeidealla kysyntää. Markkinatutkimuksen voi myös ostaa ulkopuolisilta asiantuntijoilta, mutta yleensä se on kallista (Suomen Uusyrityskeskukset 2015, 10). Yleisesti voidaan sanoa, että mitä vanhemmalla toimialalla yritys tulee toimimaan ja mitä vähemmän sillä on uutuusarvoa sitä enemmän, sillä on kilpailua vastassa, joten innovatiivisuus on arvo mihin kannattaa pyrkiä.

Liiketoimintasuunnitelma

Liiketoimintasuunnitelma on kirjallinen tuotos liikeideasta ja sen tarkoitus on jäsentää ja selventää aiotun yritystoiminnan toteuttamismahdollisuuksia. Se kuvaa, miten liikeideaa aiotaan lähteä toteuttamaan käytännössä. Se on kattava, yksityiskohtainen ja ajallisesti rajattu esitys, jossa on myös laadittu yrityksen pitkäntähtäimen päämäärät ja määrälliset tavoitteet eri laskelmien muodossa. Liiketoimintasuunnitelma laaditaan ennen kaikkea yrittäjää itseään varten, mutta sitä käytetään myös neuvottelutyökaluna hakiessa rahoitusta. Se on edellytys haettaessa esimerkiksi pankkilainaa, starttirahaa tai muita julkisia tukia (Meretniemi ja Ylönen 2009, 23). Myös yksityiset rahoittajat vaativat miltei aina liiketoimintasuunnitelman näyttämistä siihen kuuluvine laskelmineen. Hyvin laadittu liiketoimintasuunnitelma antaa käsityksen yrityksen kannattavuudesta ja sijoituskelpoisuudesta. (Suomen Uusyrityskeskukset ry 2015, 11.)

Liiketoimintasuunnitelmaan olisi hyvä kuulua ainakin seuraavat osat (Meretniemi ja Ylönen 2009, 25):

- liikeidean-, osaamisen- ja tuotteen kuvaukset
- asiakkaat ja asiakkaiden tarpeet
- toimintatavat
- toimiala ja kilpailutilanne
- markkinoiden laajuus ja kehitys
- markkinointisuunnitelma ja mainonta
- riskit
- immateriaalioikeudet
- rahoitus-, kannattavuus- ja myyntilaskelmat.

Yritystoiminnan luvanvaraisuuden selvittäminen

Kuten Suomen Uusyrittyskeskusten ry kausijulkaisussa (2010, 18) todetaan, on Suomessa elinkeinovapaus, mutta erityislainsäädännön perusteella on eräille toimialoille säädetty luvanvaraisuus yhteiskunnan turvallisuuden varmistamiseksi sekä kuluttajien ja ympäristön suojaamiseksi. Joillakin aloilla on ilmoittamisvelvollisuus, vaikka lupaa ei tarvita.

Ennen yritystoiminnan aloittamista on aina tarve selvittää luvan tarve, sekä mitä muuta alan elinkeinonharjoittajalta vaaditaan. Tapauskohtainen tarkastaminen on tärkeää myös siksi, että lainsäädäntö muuttuu jatkuvasti tältä osin. Luvan saamiseksi hakijalta saatetaan vaatia ammattipätevyys, hyvä maine sekä oikeustoimikelpoisuus. Myös luvanhakijan taloudellisella tilanteella on vaikutusta luvan saamiseen. Lupa myönnetään määräaikaisena, se sille annetaan tietyt ehdot, joita rikkomalla lupa voidaan peruuttaa. Lupia ja ilmoituksia ottavat vastaan kunnat, kaupungin viranomaiset, poliisi- ja aluehallintovirastot sekä ministeriöt toimialasta riippuen. (Suomen Uusyrittyskeskukset ry 2015, 26.)

Luvanvaraisia aloja ovat mm. seuraavat (Suomen Uusyrittyskeskukset ry 2010, 18):

- alkoholin valmistus, tuonti, myynti ja anniskelu
- terveydenhuollon palvelut
- sairaankuljetus
- taksi- ja muu ammattiliikenne
- asekauppa ja
- matkatoimistopalvelut.

Pelkkä ilmoitusvelvollisuus koskee mm. seuraavia aloja (Suomen Uusyrittyskeskukset ry 2010, 18):

- elintarvikkeiden myynti
- lääkärinä toimiminen
- kuntosalipalvelut
- kauneudenhoito- ja
- kiinteistöväilypalvelut.

Rahoituksen järjestäminen

Koska yritystoiminnan aloittaminen vaatii aina rahaa, tulisi rahantarve kartoittaa laskelmien perusteella perusteellisesti ennen yrityksen perustamista. Toiminnan käynnistämiseen vaadittavien investointien jälkeen olisi hyvä, jos rahoitus riittäisi yritystoiminnan pyörittämiseen 6–12 kuukauden ajaksi toiminnan aloittamisen jälkeen. (Meretniemi ja Ylönen 2009, 76.)

Yritystoimintoja on kuitenkin monenlaisia, eivätkä ne kaikki vaadi yhtä paljon rahoitusta. Jos liiketoiminta perustuu yrittäjän osaamisen myymisen palveluna ja omaan ajankäyttöön, on alkuinvestointien tarve huomattavasti pienempi, kuin jos perustetaan tavaroita valmistava yritys tai ravintola.

Joissakin tapauksissa myös suuriosa rahoituksesta saadaan järjestymään heti liiketoiminnasta syntyvillä tuloilla, kun taas toisissa tapauksissa yrittäjä joutuu odottamaan usein kuukausia ennen ensimmäistä myyntituloa. Tärkeintä onkin valita oikealle yritykselle oikeinlainen rahoitus ja muistaa samalla, että rahoituksella on aina myös hinta ja se tuo mukanaan myös riskejä ja velvoitteita. (Suomen Uusyrityskeskukset ry 2015, 13–22.)

Rahanlähteinä voidaan käyttää omaa pääomaa, jonka yrittäjä itse sijoittaa toimintaansa. Pääoma voi olla rahaa tai muuta henkilökohtaista omaisuutta, jota kutsutaan apporttiomaisuudeksi. Mitä enemmän yrittäjä pystyy sijoittamaan omaa omaisuutta, sitä helpommin yritystoiminnalle on löytää myös ulkopuolista rahoitusta. Yleensä lainanantajat edellyttävät joka tapauksessa vähintään 20 % omarahoitusosuutta. Omarahoituksessa on myös se hyvä puoli, ettei siitä makseta korkoa, eikä sitä tarvitse lyhentää. (Meretniemi ja Ylönen 2009, 78.) (Suomen Uusyrityskeskukset ry 2015, 22)

Muita rahoituksen lähteitä ovat vieras pääoma, pääomasijoitukset ja erilaiset yritystuet. Rahoituksen lähteisiin voidaan lukea mukaan myös tavaran toimittajan tai alihankkijan antama maksuaika laskutuksessa, luotolliset tilit, luottokortit, leasing-rahoitukset ja osamaksut, mutta nämä rahoitusmuodot tulevat yleensä mukaan toimintaan vasta kun toiminta on vakiintunutta tai haetaan kasvua (Suomen Uusyrityskeskukset 2010, 13). Vieraalla pääomalla tarkoitetaan lainaa, jota myöntävät yleensä liikepankit, vakuutusyhtiöt tai erityisrahoitusyhtiöt kuten valtion omistama Finnvera. Finnvera tarjoaa myös takauksia muiden lainanantajien luottojen vakuudeksi. Vieraalla pääomalla on kuitenkin aina kustannus, kuten myös Rahoituksen perusteet teoksessa (Martikainen ja Martikainen 2009, 87) todetaan: ”Sijoittajan näkökulmasta pääoman tuottovaatimus vastaa sitä tuotto-odotusta, jonka vastaavan riskialttiuden omaavasta sijoituskohteesta saisi.” Käytännössä siis yrityksen vieraan pääoman kustannus syntyy rahoittajien arviointien perusteella. Rahoittajat punnitsevat riskejä ja pyrkivät sillä tavoin ottamaan kantaa siihen, millaista tuottoa yritykseen sijoittamalla tulisi saada.

Pääomasijoittajat ovat businessenkeleitä tai pääomasijoitusyhtiöitä, jotka sijoittavat huomattavaa riskiä ottaen rahaa yritykseen vastineeksi omistusosuutta vastaan, jonka kautta on mahdollista saavuttaa merkittävää tuottoa sijoitukselle. Osakkeen omistajien sijoitus realisoituu osakkeen hinnan nousuna ja jaettuina osinkoina. (Martikainen ja Martikainen 2009, 85.)

Yritysmuodonvalinta

Suomessa on mahdollista perustaa yritys seuraavissa muodoissa: yksityinen elinkeinonharjoittaja, avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö, osakeyhtiö, osuuskunta ja muut oikeudelliset yritysmuodot, joilla tavoitetaan ulkomaisia yhteisöjä tai niiden sivuliikkeitä Suomessa (Suomen Uusyrityskeskukset ry 2015, 28). Valinta näiden muotojen väliltä tulee harkita tarkkaan sillä yritysmuodolla on pitkävaikutteisia seurauksia tulevaisuuteen. Yritysmuoto vaikuttaa yrityksessä mukana olevien henkilöiden taloudellisiin vastuisiin, päätöksentekoon osallistumiseen, verotukseen ja yrityksen lopettamistapaan.

Yritysmuodon valintaan vaikuttavia tärkeimpiä seikkoja (Meretniemi ja Ylönen 2009, 40):

- perustajien lukumäärä
- pääoman tarve ja saatavuus
- vastuut ja päätöksenteko
- toiminnan joustavuus
- toiminnan jatkuvuus
- toiminnan laajentuminen
- yrityksen imago, vakuuttavuus ja luotettavuus
- voitonjako ja tappion kattaminen
- verotus.

Perustamisilmoitus

Yrityksen varsinainen perustaminen tapahtuu jättämällä kaupparekisteri-ilmoitus Patentti ja rekisterihallituksen toimistoon ja TE-keskukseen. Sama lomake mahdollistaa rekisteröitymisen yhdellä kertaa arvonlisäverolliseksi, ennakkoperintärekisteriin sekä työnantaja rekisteriin. Arvonlisäverolliseksi on rekisteröidyttävä, jos yrityksen liikevaihto Suomessa tilikauden aikana on yli 8 500 euroa. Ennakkoperintärekisteriin tulee ilmoittautua, jos yritys harjoittaa jonkinlaista elinkeinotoimintaa tai maataloutta, eikä kyse ole palkasta. Työnantajarekisteriin ilmoittautuminen ei ole pakollista, jos palkanmaksu on epäsäännöllistä. Läänin verovirasto antaa yritykselle Y-tunnuksen eli yritys- ja yhteisötunnuksen, joka on yksilöllinen tunnus ja todistus yrityksen olemassaolosta (Meretniemi ja Ylönen 2009, 130). Tunnuksesta ei kuitenkaan voi päätellä, onko yritystä rekisteröity Verohallinnon rekistereihin ja kaupparekisteriin, mutta tiedon voi tarkastaa yritys- ja yhteistietojärjestelmä YTJ:sta, Patentti ja rekisterihallitukselta tai Verohallinnosta. (YTJ.fi)

Rekisteröitymisen yhteydessä määritellään aina yrityksen toimiala sen pääasiallisen toiminnan perusteella. Suurin arvonlisäysoosuus määrittelee usean toiminnan yrityksissä pääasiallisen toimialan. Monivaiheisissa tuotantoketjuissa, missä on useita peräkkäisiä tuotantovaiheita, toimiala valitaan viimeisen tuotantovaiheen mukaan. Toimiala luokitusta käytetään tilastoissa, tietojärjestelmissä, tutkimuksissa ja hallinnollisissa järjestelmissä. (Stat.fi.)

Perustamisilmoituksessa ilmoitetaan myös yrityksen nimi. Nimen on erotuttava muista nimistä ja tavaramerkeistä, jotka ovat jo rekisteröityjä yritysnimiä. Yritysnimen rekisteröinti antaa yksinoikeuden nimen käyttöön koko maassa. Nimestä selviää myös valittu yritysmuoto, joka liitetään nimen perään kirjainlyhenteillä kuten oy, ry tai osk. (Suomen Uusyrityskeskukset ry 2015, 34.)

Vakuutukset

Yritystoiminta velvoittaa aina tiettyyn määrään pakollisia vakuutuksia vapaaehtoiset vakuutuksien lisäksi. Yrityksen tuleekin aina tarkistaa oman yrityksen vakuutustarpeet toimialakohtaisesti, ja hank-

kia yksilöllinen kokonaisvakuutusratkaisu, joka palvelee toimintaa parhaiten. Vakuutuksista tulisi keskustella yritysvaluuttamisen asiantuntijoiden kanssa huolellisesti ennen eri vakuutusyhtiöiden kilpailutusta. (Meretniemi ja Ylönen 2009, 88)

Yritystä koskevia vakuutuksia ovat vahinko-, oikeusturva-, keskeytys-, vastuu- ja tuotevastuuvakuutukset, jotka suojelevat yritystä ja asiakkaita mahdollisilta toteutuneilta riskeiltä, kuten tulipalolta, rikkoonuneelta tuotteelta ja ilkivallalta. Yrittäjää itseään koskee YEL-, henki-, työttömyys-, tapaturma- ja sairasmakuutukset. Jos yrittäjällä on alaisia, myös heitä varten tarvitaan vakuutuksia. Alaisiaan varten yrittäjä on velvollinen ottamaan TyEl- (työeläkelaki), ryhmähenki-, työttömyys-, tapaturma ja sairasmakuutukset. (Meretniemi ja Ylönen 2009, 88–97.)

Kirjanpito

Jokaisella yrityksellä Suomessa on kirjanpitovelvollisuus omaan toimintaansa. Yritys voi toteuttaa kirjanpidon itsenäisesti, mutta melkein aina kannattaa kuitenkin ulkoistaa kirjanpito ammattilaisille ja keskittyä itse tulojen hankkimiseen. Kirjanpitoa ohjaa kirjanpitolaki ja asetus, elinkeinoverolaki sekä yritysten verotusta koskevat lait. Yrittäjä on lopulta itse vastuussa yrityksensä kirjanpidosta huolimatta siitä, onko kirjanpito ulkoistettu, joten yrittäjän tulee ymmärtää talouden- ja kirjanpidosta edes perusasiat. Moni yritys onkin kaatunut huonosti hoidettuun kirjanpitoon, joka lopulta sotkee yrityksen toiminnan ja tekee toiminnan jatkamisesta mahdotonta. (Meretniemi ja Ylönen 2009, 140.)

Kirjanpito perustuu tositteisiin, joita ovat mm. laskut, laskelmat, kuitit ja tiliotteet. Nykypäivänä jopa kaikki kirjanpito on mahdollista tehdä sähköisenä taloushallintaohjelmiston avulla, jolloin kaikki tositteet voidaan toimittaa suoraan tilitoimistolle sopivana raporttina järjesteltäväksi kirjanpitoon. Yrittäjä itse määrittelee kirjanpitäjälleen mitä kirjanpitäjä yrittäjän puolesta tekee ja kuinka yrittäjä toimittaa kirjanpitoaineiston. Vastuunjako kannattaa määritellä erittäin selkeästi, ettei myöhemmin tule ongelmia. (Suomen Uusyrittäjäkeskukset ry 2015, 36.)

Kirjanpito on mahdollista tehdä yhden- tai kahdenkertaisena kirjanpitoa. Vain ammatinharjoittaja, jonka toiminta perustuu luonnollisen henkilön ammattitaitoon, voi pitää yhdenkertaista kirjanpitoa. Yhdenkertainen kirjanpito on vain yrityksen tulojen ja menojen kirjausta. Yhdenkertaista kirjanpitoa pitävän tilikausi on aina kalenterivuosi 1.1–31.12. Ammatinharjoittaja voi myös pitää kahdenkertaista kirjanpitoa, jolloin kalenterivuosi voi olla jotain muuta. Liikkeenharjoittajan, eli henkilön, joka harjoittaa elinkeinotoimintaa liikeyrityksen muodossa Suomessa, on pidettävä aina kaksinkertaista kirjanpitoa. Kahdenkertainen kirjanpito vaatii, että jokainen liiketapahtuma merkataan kahdelle tilille, veloitus- ja hyvityskirjaustileille. (Ojanperä 2015, 8.) (Suomen Uusyrittäjäkeskukset 2015, 36.)

Vaikka kirjanpidolle on lailliset velvoitteet, tekee yrittäjä sitä silti ensisijaisesti itseään varten. Kirjanpidosta yrittäjä saa monenlaista hyötyä, kun se auttaa näkemään yrityksen kulloisenkin taloudellisen tilanteen, antaa tietoa kannattavuudesta, joka helpottaa rahoittajien ja osakkaiden kanssa asiointia ja sen perusteella saadaan selville, kuinka paljon yrityksen on maksettava veroa. (Meretniemi ja Ylönen 2009, 140.)

Kirjanpidosta selviää yksinkertaisesti se, miten raha liikkuu sisään ja ulos yrityksestä. Tilikausittain, joka on normaalisti 12 kuukautta, lasketaan tilinpäätös, mistä selviää yrityksen kannattavuus ja tase. Tuloslaskelma mittaa yrityksen liikevaihtoa, kun taas tase kertoo yrityksen omaisuuden ja velkojen arvon tiettyä ajankohtana esimerkiksi tilikauden päättyessä. Jos yrityksessä on tilintarkastaja, joka määräytyy tilintarkastuslain puitteissa, hän tarkastaa yrityksen kirjanpidon tilinpäätöslaskelmineen sekä kirjoittaa tarkastuskertomuksen toiminnastaan. (Suomen Uusyrittyskeskukset ry 2015, 36–37.)

5.2 Osakeyhtiö yhtiömuotona

Ojanperän (2015, 23) Seinäjoen ammattikorkeakoululle tekemässä opinnäytetyössä Toiminimen muuttaminen osakeyhtiöksi – Ohjeistus tilitoimistolle kuvataan osakeyhtiön eduiksi riskien vähene- mistä henkilöyrityksiin nähden, sillä osakeyhtiötä käsitellään erillisenä oikeushenkilönä lainsäädän- nön näkökulmasta. Täten osakkaat ovat vastuussa vain sijoittamansa osakepääoman verran. Osak- kaan muu omaisuus on turvassa, ellei yrityksen lainojen takaamista ole tehty toiminnan alkuvai- heessa omalla nimellä ja henkilökohtaisella omaisuudella. Lisäksi osakeyhtiö voi tarjota osuutta yri- tyksestä osakeannin avulla, jolloin yritykseen on helppo liittää uusia omistajia. Osuuden yrityksestä omistavat voivat nostaa palkkansa työpanoksesta riippuen joko osinkotuloina, lainana voitonjakokel- posten varojen rajoissa, luontaisetuina, korko-, vuokra- tai muina kuluina. Toiminimiyrityksestä poi- keten osakeyhtiön omistaja ei voi nostaa varoja yksityisnostoina. (Meretniemi ja Ylönen 2009, 53.)

Itsenäisenä verovelvollisena osakeyhtiön tulot verotetaan yrityksen tuloina, eikä ansiotuloina, kuten toiminimiyrityksellä. Veroa verotetaan veronalaisista tuloista, niistä tehtyjen verovähennyskelpoisten poistojen jälkeen. Osakeyhtiön tehdessä tappiota, eli negatiivista tulosta, on sen mahdollista vähentää tappiot seuraavien kymmenen vuoden aikana. Tappiot voidaan kuitenkin vähentää vain saman tulolajin piiristä, kuin missä ne ovat syntyneet. Osakeyhtiön tuloveroprosentti vuonna 2016 oli 20 %. (Ojanperä 2015, 22.)

Osakeyhtiö on ainut yhtiömuoto, jonka perustaminen onnistuu myös sähköisesti. Ilmoituksessa ker- rotaan yrityksen perustiedot, ennakoveron määräämistä varten arvio ensimmäisen tilikauden liike- vaihdosta sekä arvio verotettavasta tulosta. Osayhtiö syntyy kuitenkin vasta rekisteröimällä, joka on tehtävä kolmen kuukauden kuluessa perustamissopimuksen allekirjoittamisesta. Vastuu rekisteröimi- sestä on hallituksen jäsenillä. Rekisteröinnin yhteydessä täytetään lomake Y ja liitelomake 1 (tau- lukko 3). Lisäksi liitteinä ilmoitukseen tulee liittää jäljennös yhtiöjärjestyksestä, jäljennökset mahdol- lisista viranomaisten myöntämistä luvista, sekä alkuperäinen perustamissopimus. Rekisteröintimaksu on 330 euroa sähköisenä ja 380 euroa lomakkeella tehtynä. Aputoiminimen rekisteröinti maksaa 60 euroa. (Meretniemi ja Ylönen 2009, 132–133.)

Osakeyhtiö sopii yritysmuodoksi sekä pienille, että suuremmillekin yrityksille, mutta hallinnollisista syistä se sopii paremmin keskikokoisten ja suurten yhtiöiden yritysmuodoksi kuin mikroyrityksiin. Osakeyhtiö aiheuttaa paljon paperitöitä, joita tulee mm. yhtiö- ja hallituksenkokouksista. Ylimääräi-

nen työ aiheuttaa aina kustannuksia ja lisäksi osakeyhtiön taloushallinnon kulut voivat olla toimineä suuremmat. Ongelmia osakeyhtiössä saattaa aiheuttaa myös rahan nosto, joka onnistuu vain osinkojen tai palkan maksun kautta. Osakeyhtiö on myös kallis perustaa, sillä se vaatii minimissään 2500 euron osakepääoman. Kokemattomalle osakeyhtiön hallituksen jäsenellä voi myös olla riskinä toimia osakeyhtiölakia vastaan, joka säätelee tarkasti osakeyhtiöiden toimia ja velvollisuuksia.

5.3 Uuden yrityksen kehittäminen ja tukiverkostot

KUVIO 3. Aloittavan yrityksen kehittyminen ja mahdolliset tukitoimet (Marttila 2016)

Kuten edellisissä kappaleissa todettiin, uuden yrityksen perustaminen vaatii monenlaisia toimia ja suunnitelmia. Asioiden kanssa ei kuitenkaan tarvitse olla yksin ja moniin yrityksen perustamisessa kohdattaviin ongelmiin on saatavissa apua ja opastusta. Kuvion 3 mukainen aloittavan yrityksen kehitymis- ja tukitoimikaavio pohjautuu Sari Marttilan seminaariesitykseen Pk-yrittäjän ja start-up yritysten rahoitusmahdollisuudet (10.11.2016, 3) Savonia ammattikorkeakoulun järjestämässä Ideoi-Testaa-Tee Kauppaa seminaarissa Kuopiossa. Kuvio 3 esittää loogisen polun ja eri tukitoimimahdollisuudet joita aloittavalla yrityksellä on käytössään.

Uusyrityskeskusten ja yrityspalveluiden ideana on auttaa aloittavia yrityksiä sekä jo toimintansa käynnistäneitä yrittäjiä yritystoimintaan liittyvissä asioissa. Keskustelut käydään luottamuksellisesti ja ainakin uusyrityskeskusten kaikki palvelut ovat maksuttomia. Näiden palveluiden ammattitaitoinen

henkilökunta neuvoo ja auttaa yritysideoita kehittämisessä, laskelmien teossa, rahoituksenmahdollisuuksien selvittämisessä, eri hakemusten ja ilmoitusten teossa ja kaikissa muissakin yrittäjän kohtaamissa ongelmissa. Neuvonta on yrittäjän tarpeista lähtevää ja tilanteesta riippuen yrittäjä ohjataan peruskartoituksen jälkeen sopivan asiantuntijan luokse. (Meretniemi ja Ylönen 2009, 148–150.)

TE-keskukset eli Työ- ja elinkeinokeskukset tarjoavat erilaisia palveluita ja tukia yrittäjille, yrityksille ja yksityisille kansalaisille. Uusyrityskeskusten ja yrityspalveluiden tarjoamien apujen lisäksi TE-keskukset järjestävät yrittäjävalmennuksia, tarjoavat kaupparekisteri-, ja rekisterihallituksen palveluita sekä myöntävät starttirahaa (Meretniemi ja Ylönen 2009, 149). Starttiraha on TE-keskuksen myöntämä harkinnanvarainen tuki, joka voidaan myöntää päätoimiseen yrittäjyyteen ryhtyvälle ennen yrityksen perustamista. Starttirahaa ei ole tarkoitus hyödyntää yritystoiminnassa, vaan se on tarkoitettu helpottamaan yrittäjän toimeentuloa, ennen kuin yritystoiminta saavuttaa vakavaraisuuden. Starttirahaa voi saada enintään 12 kuukauden ajan ja se on veronalaista tuloa. Starttirahan perusosan suuruus on 32,40 euroa päivässä vuonna 2017. Tukea on mahdollista saada vain jos olet työtön työnhakija, tai siirryt kokoaikaiseksi yrittäjäksi sekä yritykselläsi on riittävät valmiudet saavuttaa kannattava yritystoiminta, etkä ole vielä tehnyt perustamisilmoitusta. (Te-palvelut.fi.)

Elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskukset eli ELY:t tarjoavat maksullista osittaista ja kokonaisvaltaisia yrityksen kehittämispalveluita. Yrityksen kehittämispalvelut voivat sisältää analyysipalveluita yrityksen nykytilasta ja kehittämissuunnitelmien laadintaa, konsultointipalveluita tai koulutuksia yrityksen avainhenkilöille tai vain osia näistä. Palveluita saadakseen on tehtävä hakemus, missä selvitetään lähtötiedot yrityksen kehittämistarpeista sekä yritykselle itselleen, että ELY-keskuksen asiantuntijalle. ELY-keskusten tarjoama kokonaisvaltainen pk-yritysten auttamispalvelun tarkoituksena on edistää yritysten kasvua, uudistumista, kansainvälistymistä ja tehokkuutta. (yritystenkehittämispalvelut.fi.)

ELY-keskukset myöntävät myös pk-yrityksille kehittämistävustuksia, joiden avulla on tarkoitus kehittää jo olemassa olevaa liiketoimintaa tai luoda yrityksen kannalta täysin uutta liiketoimintaa, joka vastaa paremmin muuttuvan markkinaympäristön vaatimuksiin. Avustusta saavien yritysten tulee laatia kehittämishanketta koskeva hankesuunnitelma ja sen saaminen on harkinnanvaraista valtionavustusta, josta säädetään laissa. Yrityksen on itse vastattava vähintään 50 % avustuksen perusteena olevista menoista. (ely-keskus.fi.)

Innovaatorahoituskeskus Tekes on Suomen valtion virasto, joka on vuodesta 1983 toiminut yritysten, yliopistojen, korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten haastavien projektien rahoittajana ja teettäjänä. Tekesin uusi tukiaavustus nimeltään ”innovaatioseteli” on tarkoitettu pk- ja microyrityksille innovatiivisen liiketoiminnan tukemiseen, mikä tarvitsee ulkopuolista asiantuntija-apua uuteen toimintaan liittyen. Tuki on arvoltaan 5 000 euroa + alv ja sillä voidaan ostaa yrityksen ulkopuolista kehittämis-, konsultointi- tai mittauspalvelua. Yritys ja palveluntuottaja raportoivat suoraan Tekesille, jonka kautta palveluntuottaja saa myös suoraan maksun työstään. (Parviainen 2016, 16–19.)

6 KEHITETTY LIKETOIMINTAIDEA

Opinnäytetyössä kehitettiin yritysidea, joka syntyi, kuten niin monesti, oman elämän tarpeesta, johon kukaan ei tarjonnut vastausta. Usein ilmaantui halu tehdä tai harrastaa jotain, mutta siihen ei ollut mahdollisuutta, ilman tarvittavia resursseja. Varastossakin oli tavaraa, josta olisin ollut valmis luopumaan. Kuitenkin pohdin usein sitä, saattaisinko sittenkin tarvita kyseistä tavaraa piankin ja epäröin siitä luopumista. Hämmästelen jatkuvasti tapojamme omistaa asioita yksityisesti, vaikka elämme kaupungeissa tiiviisti muiden ihmisten keskellä. Lisäksi huoli ympäristöstä ja jatkuvasti kasvavasta kuluttamisesta on asettanut itselleni kyseenalaiseksi tarpeen omistaa harvoin tarvittavia käyttötavaroita itse. Myös loppumaton haluni kokeilla uusia asioita ja harrastaa asettaa minut vaikeaan tilanteeseen, jossa joudun valitsemaan ja panostamaan resurssejani harmittavan suppeaan määrään mielenkiinnonkohteitani.

Olen huomannut jakamistalouden tuomat positiiviset mahdollisuudet useasti oman elämäni kokemusten kautta, kun resursseja on jaettu ja niitä on yhdistetty. Näitä tilaisuuksia toteuttaa jakamistaloutta on mahdollistanut laaja lähipiirini, joka on myös halunnut olla osana jakamassa taloudellista taakkaa ja resursseja. Ihmisen on siis pakko verkostoitua sosiaalisesti voidakseen hyödyntää jakamistalouden täyden potentiaalin. Haluaisin poistaa ongelman tästä verkostoitumisvaatimuksesta ja luoda yleisesti tarjolla olevan palvelun, joka tarjoaisi jokaiselle mahdollisuuden päästä nauttimaan jakamistalouden tuomista eduista.

Mieleeni heräsi toive palvelusta, joka toimisi eräänlaisena henkilökohtaisena varastona tuotteille, joita joskus tarvitsemme tai joita joskus haluaisi kokeilla ennen omaksi ostamista. Palvelun tulisi saada aikaan tunne, että asiakkaalla olisi helposti käytössään hetkelliseen tarpeeseen vaadittava tuote, joka helpottaa arjessa tai tuo lisää mahdollisuuksia toteuttaa itseään. Lisäksi sen tulisi olla tarvittavan henkilökohtainen ja kustannustehokas.

Työn teoriaosuuden perusteella selvisi, ettei Suomessa ole toiminnassa yhtään yritystä, joka laajassa mittakaavassa vuokraisi arjessa harvoin tarvittavia tuotteita ja harrastusvälineitä. Moni nykyisistä toimijoista on keskittynyt vain yhteen tai muutamaan kategoriaan ja tuoteryhmään. Kaikki vuokraajat toimivat pääasiassa "maksu per vuokraus" -periaatteella. Vertaisvuokrauspalvelu Kuinoma:lla on laajin tuotetarjonta alan toimijoista, mutta se toimii lähinnä pääkaupunkiseudulla ja sitä vaivaavat vertaisvuokrauspalveluiden yleiset ongelmat, kuten vuokrattavien tuotteiden sijaintien hajanaisuus, luottamuksen puute kaupanteossa ja tuotteiden saatavuuden epävarmuus.

Keskustelut lähipiirini kanssa tukivat työssä esitettyä teoriaa omistamisen ja kuluttamisen muutoksista ihmisissä. Monet kertoivat tuotteiden ostamisen hetkelliseen tarpeeseen rajoittavan muuta toimintaa sidotun pääoman takia. Ongelmaa koetettiin pienentää hankkimalla halvempi ja heikkolaatuisempi vastaava tuote. Vuokraamisen vaihtoehto koettiin mielekkäänä, jos se onnistuisi helposti.

Myös vuokraamisen tuomista ympäristöhyödyistä verrattuna ostamiseen oltiin tietoisia. Myös mahdollinen tilansäästö koettiin merkityksellisenä etuna. Omien tavaroiden vuokraus koettiin liian työläänä, hankalana ja riskialttiina.

6.1 Liikeidea

Tämä yritysidea jalostui liikeideaksi, missä tarkoituksenamme on vuokrata yrityksen omistamia arjen ja vapaa-ajan tuotteita asiakkaillemme. Tuotevalikoimamme koostuisi tuotteista, jotka ovat osittain välttämättömiä, muutoin tarpeellisia tai elämänlaatua parantavia. Valikoimasta löytyisi myös tuotteita ja tuotepaketteja, joita muilla vuokrausyrityksillä tai toimijoilla ole tarjolla. Vuokrattavien tuotteiden luonne olisi pääasiassa korvata tai tyydyttää sellaisien tuotteiden tarve, joita tarvitsemme vain harvoin tai haluaisimme käyttää satunnaisesti.

Tällä tavalla antaisimme ihmisille vapauden valita omistamisen ja käyttöoikeuden väliltä. Asiakkaidemme tarve varastoida, huoltaa ja ylläpitää omistamiaan tuotteita vähenee tai poistuu kokonaan. Tulemme tarjoamaan asiakkaillemme myös mahdollisuutta myydä tuotteensa meille ja vaihtaa näin jo omistamiensa tuotteiden arvo palvelumme käyttöoikeuteen. Näin he saavat käyttöoikeuden useisiin tuotteisiin yhden tuotteen omistamisen sijasta. Tällä tavoin vähennämme tarvetta hankkia tuotteita uusina ja toteutamme arvojemme mukaista vastuullista toimintaa ympäristöä säästämällä.

Jotta kynnys vuokraukseen olisi mahdollisimman pieni, tarjoamme kuukausihintaista jäsenyyttä, joka oikeuttaa tiettyyn määrään ja käyttöoikeusaikaan palvelumme tuotteita. Jäsenyyteen voi rinnastaa kaikki perheenjäsenet ja tuotemäärää voi kasvattaa juuri sopivaksi niin, että se palvelee jokaista yksilöllisesti. Yhden tai muutaman tuotteen omistamisen hinnalla asiakas voi nyt saada käyttöönsä useita tuotteita. Kuukausihintainen jäsenyys kannustaa käyttämään tuotteitamme useammin ja kannustaa näin aktiivisempaan elämään.

Tuotevalikoimamme sisältää kahdeksan kategorian:

- koti
- työkalut
- vapaa-aika
- juhlat
- urheilu ja liikunta
- viihde
- lapset
- siivous
- ulkoilu ja erä.

Palveluumme sisältyy myös ilmaiskategoria kuukausijäsenille, mikä sisältää edullisia kulutustuotteita. Vuokrausta on tarkoitus tehdä kivijalkaliikkeistä kaupunkien keskustoissa, hyvien joukkoliikennetyksien läheltä. Palvelu on ensisijaisesti luotu helpottamaan keskustoissa ja sen välittömässä läheisyydessä asuvia aikuisia, joilla ei asumismuotonsa vuoksi ole paljon säilytys- ja varastotilaa eivätkä

he usein omista autoa, joka mahdollistaisi joidenkin tuotteiden vuokraamisen kauempana sijaitsevista vuokraustoimipisteistä.

6.2 Yrityksen arvoperusta ja visio

Yritys haluaa toimia positiivisena muutosvoimana maailmassa, sekä vaikuttaa omalta osaltaan elinympäristömmä ja ihmisten tulevaisuuteen. Tarkoituksena on tehdä töitä pitkäjänteisesti strategiamme nojaten tavalla, joka pohjautuu arvojohtamiseen ja yhteiskuntavastuuseen. Tarkoituksena on toteuttaa liiketoimintaa kokonaisvaltaisesti, missä vastuullisuus ihmisistä, ympäristöstä ja yhteiskunnasta näkyy toteutuvana win-win-win -tilanteena. Pyrimme toimimaan mahdollisimman läpinäkyvästi, eettisesti ja moitteettomasti. Tärkeimpinä kulmakivinämme pidämme yrityksemme arvoja ja visiota.

Visionamme on tarjota vuokrauspalvelua, jonka asiakaspalvelu on huippuluokkaa, vuokrattavat tuotteet aina saatavilla ja aina asiakkaalleen edullisin vaihtoehto. Olemme toimialallamme Suomen paras ja laajennamme toimintaamme aktiivisesti myös ulkomaille maailmanlaajuisesti.

Uskomme, että asiakkaistamme tulee olemaan mahtavaa käyttää tavaroita ja kokea uutta ilman tavaroitten hankintaan liittyvää taloudellista riskiä. Lupaammekin, että vaikka tyhjiä varastotiloja on vuokralla paljon niin näin täysiä ei ole muita.

7 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Työn tavoitteina oli perehtyä jakamis- ja kiertotalouden ilmiöihin sekä perehtyä uuden yrityksen perustamistoimenpiteisiin ja -vaiheisiin hyödyntäen näitä hankittuja tietoja konseptoitaa uutta liikeideaa. Uuden liikeidean liiketoimintasuunnitelman luominen on kuulunut tämän työn tavoitteisiin ja se kuuluu opinnäytetyöhön salaisena liitteenä.

Oli erittäin mielenkiintoista perehtyä syvemmin jakamistalouteen, sillä se on muuttanut jo nyt nopeasti yhteiskuntarakenteita, markkinataloutta ja jopa lainsäädäntöä. Ilmiössä minua kiehtoo varsinkin sen perustavanlaatuisen luonne, joka palvelee ennen kaikkea kansalaisia, joilla on nyt mahdollisuus irrottautua enemmän perinteisestä kapitalismin tarjoamasta markkinataloudesta. Myös jakamistalouden vaikutusta ympäristöömme tulee olemaan mielenkiintoista seurata jatkossa, koska muutoksia nykyisiin toimintamalleihin on välttämätöntä tehdä, jos haluamme turvata kestävä tulevaisuuden.

Jotta jakamistaloudella olisi jotain mahdollisuuksia vaikuttaa globaalissa mittakaavassa on ensiarvoisen tärkeää saada tapahtumaan laaja yhteiskunnallinen asennemuutos kuluttamisen ja varsinkin jakamisen suhteen, joka vaatii aktiivisempaa toimintaa laiskan omistamisen sijaan. Onneksi kehitystä on kuitenkin havaittavissa sekä yksityisellä, yritys-, että julkisella sektorilla, joilla jokaisella on oma roolinsa muutoksen eteenpäin viemisessä. Koska usein raha on kuitenkin se mikä ratkaisee, onkin oletettavaa, että jakamis- ja kiertotalous tulevat kasvamaan juuri niiden tuoman rahallisen säästön ansiosta.

Myös yrityksen perustamiseen löytyi lukuisia oppaita ja verkkosivuja, joiden avulla oli helppo perehtyä aiheeseen. Aiheisiin oli mielenkiintoista tutustua oman liikeidean johdolla ja lisätä näin omaa tietämystä ja osaamista käsitellyistä aiheista. Varsinkin tämä osio lisäsi tietotaitojani paljon, koska opintojen aikana yrityksen perustamiseen ja yrittäjyyteen liittyviä asioita on käsitelty vain vähän. Työn jälkeen koen, että minulla on hyvä tietämyksen taso lähteä viemään mitä tahansa yritysidea eteenpäin. Työn hankaluuksina koin aiheen rajauksen, koska monista työn aiheista olisi voinut kirjoittaa oman opinnäytetyönsä.

Lähteiden kokoamisessa käytin monipuolisia menetelmiä tutustuen sekä suomen-, että englanninkieliseen kirjallisuuteen ja verkkoaineistoihin, osallistumalla seminaariin, haastatteleamalla pastoria, kuuntelemalla radiolähetyksiä sekä perehtyen muiden tekemiin tutkimuksiin ja opinnäytetöihin.

Tämä opinnäytetyö on vahvistanut ajatuksiani jakamistalouden tuomista eduista ja sen mahdollisuuksista vaikuttaa positiivisella tavalla myös ympäristöömme. Vaikka arjen käyttötavaroilla ja harrastuksilla onkin vain pieni osuus aiheuttamastamme ympäristökuormasta, kuten työssäni todettiin, olen kuitenkin sitä mieltä, että pienilläkin teoillamme ja valinnoillamme on merkitystä. Uskon, että jakaminen ja yhteiskäyttö tulee lisääntymään tulevaisuudessa ja toivon, että voin olla osa tätä kehitystä jonain päivänä oman yritykseni kautta.

LÄHTEET

BOTSMAN, Rachel 2012-16-03. Purpose with Profits. Colloborative Consumption: New Business Models [presentation] Nesta seminar London. [Viitattu 2016-28-12.] Saatavissa: http://www.sli-deshare.net/NESTA_UK/rachel-botsman-purpose-with-profits

BOTSMAN, Rachel, ROGERS, Roo 2011. What`s Mine is Yours – How Colloborative Consumption Is Changing the Way We Live. HarperCollings

Climatepledge.global. [verkkojulkaisu.] [viitattu 2017-12-01.] Saatavissa climatepledge.global Polku: <https://climatepledge.global/fi/>

ECKHARDT, Giana M, BARDHI, Fleura 2015-28-01. Harvard Business Review: The Sharing Economy Isn` t About Sharing at All. [verkkoaineisto]. [viitattu 2016-24-12]. Saatavissa hbr.org Polku: <https://hbr.org/2015/01/the-sharing-economy-isnt-about-sharing-at-all>

ELY-keskus.fi. Yrityksen kehittämisavustus [verkkoaineisto]. [viitattu 2017-05-01] Saatavissa ely-keskus.fi Polku: <https://www.ely-keskus.fi/web/ely/yrityksen-kehittamisavustus#.WGzIDIWLSUK>

Finnvera.fi 2017. Usein kysytyä [verkkoaineisto.] [viitattu 2017-01-01] Saatavissa: finnvera.fi Polku: <https://www.finnvera.fi/Finnvera/Usein-kysytyyae/Usein-kysytyyae>

FOLLET, Andrew 2016-20-7. The Daily Caller News Foundation: Study: Uber and Lyft Reduce More CO2 Than Other Green Policies. [verkkojulkaisu]. [viitattu 2016-20-12]. Saatavissa dailycaller.com Polku: <http://dailycaller.com/2016/07/20/study-uber-and-lyft-reduce-more-co2-than-other-green-policies/>

Gen.ecovillage.org. About Gen: Who is GEN? [verkkoaineisto.] [viitattu 2017-11-01] Saatavissa gen.ecovillage.org Polku: <http://gen.ecovillage.org/en/page/who-gen>

GERON, Tomion 2013-23-01. Tech: Airbnb And The Unstoppable Rise Of The Share Economy. [verkkojulkaisu.] [viitattu 2017-12-01.] Saatavissa forbes.com Polku: <http://www.forbes.com/sites/tomio-geron/2013/01/23/airbnb-and-the-unstoppable-rise-of-the-share-economy/#53dc0c086790>

HEISKANEN, Eva. 2004. Ympäristö ja liiketoiminta. Helsinki: Gaudeamus

HEISKANEN, Kaarina, KAILO, Irma (toim.) 2006. Ekopsygologia ja perinnetieto. Helsinki: Tampereen yliopistopaino Oy

HINTERBERGER, Friedrich, SCHMDT-BLEEK, Friedrich 1999. Dematerialization, MIPS and Factor 10 - Physical Sustainability Indicators as a Social Device. Ecological Economics

- JAKONEN, Mikko, SILVASTI, Tiina (toim.) 2015. Talouden uudet muodot. Helsinki: Into
- JÄNTTI, Sara 2016. Jakamistalouden ilmiöt Helsingissä. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu Oy. Matkailun ja liikkeenjohdon koulutusohjelma. Opinnäytetyö. [Viitattu 2017-01-05]. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/105226/Sara_Jantti.pdf?sequence=1
- KAJAN, Ville 2017-06-01. Seurakuntapastori. [haastattelu]. Imatra: Imatran Seurakunta
- KOTAKORPI, Elli, LÄNTEENOJA, Satu, LETTENMEIER, Michael. 2008. KotiMIPS - Kotitalouksien luonnonvarojen kulutus ja sen pienentäminen. Helsinki: Ympäristöministeriö
- LAHTI, Kimmo ja RÖNKÄ, Antti. 2006. Biologia: Ympäristöekologia. Helsinki: WSOY
- LAHTI, Vesa-Matti ja SELOSMAA, Jenni. 2013. Kaikki Jakoon! Kohti uutta yhteisöllistä taloutta. Keuruu: Atena Kustannus Oy
- LAITINEN, Jussi. 2012. Valomerkki - Energiapula ja makean elämän loppu. Keuruu: Atena Kustannus Oy
- LAMPINEN, Airi 2012-04-05. Yhteisöllinen kuluttaminen edellyttää ihmissuhteiden muutosta [verkkoaineisto]. [viitattu 2017-03-01.] Saatavissa: <http://rajpinta.wordpress.com/2012/04/05/yhteisollisen-kuluttaminen-edellyttaa-ihmissuhteiden-muutosta>
- MARTIKAINEN, Teppo, MARTIKAINEN, Minna. 2009. Rahoituksen perusteet. WSOY
- MARTTILA, Sari 2016-10-11. Pk-yrittäjän ja StartUp-yrityksen rahoitusmahdollisuudet. Ideoi-Testaa- Tee kauppaa. Seminaari. Kuopio
- MASSA, Ilmo, AHONEN, Sanna (toim.) 2006. Arkielämän ympäristöpolitiikka. Helsinki: Gaudeamus Kirja Oy Yliopistokustannus University Press Finland Ltd. HYY Yhtymä
- MERETNIEMI, Irma, YLÖNEN, Hanna 2009. Yrityksen perustajan käsikirja. Keuruu: Kustannusosakeyhtiö Otava
- MOISIO, Tiina 2008. MIPS- menetelmä kotitalouden tavaroiden ekotehokkuuden kuvaajana. Helsingin yliopisto. Maantieteenlaitos. Pro gradu –tutkielma. [viitattu 2016-28-12.] Saatavissa: <http://www.sll.fi/mita-me-teemme/kohtuutalous/mips/kotimips/tavaraMIPSgradu>
- MONTELL, Ida 2015. Täydennysrakentamisen yleissuunnitelman ekotehokkuusselvitys. Lahden ammattikorkeakoulu. Ympäristötekniikan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. [Viitattu 2017-05-01.] Saatavissa: <https://theseus.fi/handle/10024/92832>
- OJALA, Kari 2009. Irti Tavarasta. Keuruu: Etukeno Oy

OJANPERÄ, Anssi 2015. Toiminimen muuttaminen osakeyhtiöksi – Ohjeistus tilitoimistoille. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Liiketalouden koulutusohjelma. Opinnäytetyö. [Viitattu 2017-01-04]. Saatavissa: <https://www.theseus.fi/handle/10024/93157>

PALOHEIMO, Harri 2016-12-10. Maailmanpolitiikan arkipäivää. Yle Radio 1. [viitattu 2016-15-12.] Saatavissa: <http://areena.yle.fi/1-3747262?autoplay=true>

PORTIN, Anja (toim.), HAUTALA, Heidi, KATAJAJUURI, Juha-Matti, KOSKI, Eija, KYLLÖNEN, Simo, NAUKKARINEN, Ossi, NEUVONEN, Aleks, PIETIKÄINEN, Sirpa, TAMMILEHTO, Olli, TASKINEN, Johanna, VINNARI, Markus 2008. Kaikesta jää jälki - Puheenvuoroja ympäristöä säästävästä valinnoista. Keuruu: Kustannusosakeyhtiö Avain

KOSKI, Eija ja TAMMILEHTO, Olli 2008. Kaikesta jää jälki – Puheenvuoroja ympäristöä säästävästä valinnoista. Keuruu: Kustannusosakeyhtiö Avain

Pwc.fi. Shared benefits. How the sharing economy is reshaping business across Europa [verkkoaineisto]. [viitattu 2017-05-01]. Saatavissa pwc.fi Polku: <http://www.pwc.co.uk/issues/mega-trends/collisions/sharingeconomy/future-of-the-sharing-economy-in-europe-2016.html>

RUUSKA, M 2013. Luovu ja lainaa: Jakamistaloudessa omistaminen ei ole tärkeintä. Suomen kuva-lehti. [viitattu 2016-30-12.] Saatavissa suomenkuvalehti.fi Polku: <http://suomenkuvalehti.fi/jutut/kotimaa/talous/luovu-ja-lainaa-jakamistaloudessa-omistaminen-ei-ole-tarkeinta/>

SALONEN, Arto 2010. Kestävä kehitys globaalien ajan hyvinvointiyhteiskunnan haasteena. Helsinki: Helsingin Yliopisto

Sharetribe.com 2017. [verkkoaineisto.] [viitattu 2017-03-01]. Saatavissa sharetribe.com Polku: <https://www.sharetribe.com>

Sitra.fi 2016-29-06. Artikkelit: Mitä nämä käsitteet tarkoittavat? [verkkoaineisto.] [viitattu 2017-05-01.] Saatavissa sitra.fi Polku: <http://www.sitra.fi/artikkelit/hiilineutraali-teollisuus/mita-nama-kasitteet-tarchoittavat>

Sitra 2014. Sitran selvityksiä 84. Kiertotalouden mahdollisuudet Suomelle [verkkajulkaisu]. [viitattu 2017-05-01.] Saatavissa sitra.fi Polku <http://www.sitra.fi/julkaisu/2014/kiertotalouden-mahdollisuudet-suomelle>

Stat.fi 2017. Kansantalouden tilinpito: Toimialaluokitus [verkkoaineisto]. [viitattu 2017-03-01.] Saatavissa stat.fi Polku: <https://www.stat.fi/virsta/taloust/01/07/>

Stat.fi 2016-28-10. Aloittaneet ja lopettaneet yritykset. [verkkojulkaisu.] [viitattu 2017-13-01.] Saatavissa stat.fi Polku: <http://www.stat.fi/til/aly/index.html>

Suomen Uusyrityskeskukset ry. Perustamisopas alkavalle yrittäjälle 2015. Kausijulkaisu 2015

Suomen Uusyrityskeskukset ry. Yrityksen perustajan opas 2010. Kausijulkaisu 2010

SYKLI 2016. Ruokapalveluala: ympäristövaikutukset [verkkoaineisto]. [viitattu 2016-21-2]. Saatavissa ympäristöosaava.fi Polku: <http://www.ymparistoosaava.fi/ruokapalveluala/index.php?k=22559>

TERTSUNEN, Paavo 2016. Jakamistalouden ympäristöhyödyt. Lappeenrannan teknillinen yliopisto. Ympäristötekniikan koulutusohjelman. Kandidaatintyö. [Viitattu 2017-01-05]. Saatavissa: <http://www.doria.fi/handle/10024/125367>

TE-palvelut.fi. Työnantajalle: Yrittäjälle. Starttiraha – aloittavan yrittäjän tuki [verkkoaineisto]. [viitattu 2017-04-01] Saatavissa te-palvelu.fi Polku: http://te-palvelut.fi/te/fi/tyonantajalle/yrittajalle/aloittavan_yrittajan_palvelut/starttiraha/index.html

Tieteentermipankki.fi 2016. Biologia: ekologinen selkäreppu. [verkkoaineisto.] [viitattu: 30. 12 2016.] Saatavissa tietetermipankki.fi Polku: http://tieteentermipankki.fi/wiki/Ymp%C3%A4rist%C3%B6tieteet:ekologinen_selk%C3%A4reppu

Yritystenkehittämispalvelut.fi. [verkkoaineisto.] [viitattu 2017-04-01.] Saatavissa yritystenkehittämispalvelut.fi Polku: <http://www.yritystenkehittamispalvelut.fi/fi>

Ytj.fi. Y-tunnus [verkkoaineisto]. [viitattu 2017-04-01]. Saatavissa: ytj.fi Polku: <https://www.ytj.fi/index/y-tunnus.html>